

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VÝSLECH A TAKTIKA JEHO PROVÁDĚNÍ

Autor práce: Marek Brada, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Marek Brada, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Výslech a taktika v jeho provádění

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Interrogation and tactics in its execution

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce JUDr. Jiří Hruška, Ph.D., jiri.hruska2@pcr.cz

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2022

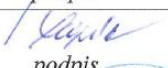

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem je vymezit a podrobně charakterizovat zákonné podmínky, jež je nutné v případě výslechu splnit, aby bylo možné následně použít výpověď v dalším průběhu trestním řízení jako bezvadný důkaz.

Vedlejším cílem práce je zjištění a popis nuancí v postupu při provádění specifických případů výslechu, jednak za pomoci videokonference a také ve speciální výslechové místnosti.

Student: Marek Brada, DiS.	16.1.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	18.1.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	18.1.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	24.1.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	30.1.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Brada, M. *Výslech a taktika jeho provádění: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 58 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: výslech, taktika, vyslýchaný, obviněný, svědek, vyslýchající, dokumentace, videokonference

Bakalářská práce (dále jen práce) se zabývá výslechem a jeho taktickými postupy. V teoretické části této práce je na úvod vymezena obecná charakteristika výslechu a základních taktických postupů. Dále jsou popsány výslechy osob dle jejich procesního postavení a speciální forma výslechu za pomoci videokonferenčního zařízení. Teoretickou část uzavírá dokumentace výslechu. Praktická část bude vedena řízenými rozhovory s policisty České republiky a bude řešit jejich praktické zkušenosti s výslechovými situacemi.

ABSTRACT

Brada, M. *Interrogation and tactics of its implementation*: bachelor thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2023. 58 pp. Supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: interrogation, tactics, interrogated, accused, witness, interrogator, documentation, videoconference

The Bachelor thesis deals with interrogation and its tactical procedures. In the theoretical part of this work, the general characteristics of interrogation and basic tactical procedures are defined at the outset. Furthermore, interviews of people according to their procedural status and a special form of interrogation using a video conferencing device are described. The theoretical part concludes with the documentation of the interrogation. The practical part will be conducted by controlled interviews with police officers of the Czech Republic and will address their practical experience with interrogation situations.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Obecná charakteristika výslechu.....	11
2.1 Výslech.....	11
2.2 Příprava výslechu	12
2.3 Taktické postupy výslechu	13
2.4 Stádia výslechu.....	15
2.5 Typické výslechové situace	16
3 Zákonné podmínky provádění výslechu	20
3.1 Podání vysvětlení	20
3.2 Výpověď obviněného	21
3.3 Výpověď svědka.....	27
3.4 Specifika výslechu dle trestní minulosti vyslýchaného.....	31
4 Provádění výslechu za použití videokonference	34
4.1 Použití videokonferenčního zařízení v praxi.....	35
4.2 Pol Point	36
5 Dokumentace výslechu	38
6 Empirické šetření	40
6.1 Zkoumaný vzorek - respondenti.....	40
6.2 Samotný výzkum za použití rozhovoru.....	40
6.3 Vyhodnocení provedeného výzkumu	51
Závěr.....	55
Seznam použitých zdrojů	57

Úvod

Vzhledem ke své profesi policisty jsem si pro svou bakalářskou práci zvolil téma výslech a taktiku jeho provádění. Výslech je jedním z nejdůležitějších nástrojů, kterým disponují orgány činné v trestním řízení při zjišťování skutečností důležitých pro trestní řízení a objasňování trestných činů. Jeho zákonné a důsledné provedení je klíčové pro naplnění účelu trestního řízení.

Tato práce se zabývá teoretickým pojetím výslechu. V úvodní kapitole teoretické části práce je obsažena obecná charakteristika výslechu se zaměřením na definice jakožto stěžejního důkazního prostředku. Je stanoven cíl výslechu, jeho pojem, systém přípravy a provádění výslechu.

Příprava a taktika vedení výslechu jsou stěžejní pro jeho správné provedení, neboť náročnost výslechu spočívá především v jeho důležitosti a nenahraditelnosti, přičemž ke každému výslechu je třeba přistupovat individuálně. Z hlediska taktiky je výslech velmi náročným úkonem trestního řízení. Během výslechu vyslychající získává informace, které jsou důležité pro efektivní vedení trestního řízení. Proto je řádná příprava základem úspěšného vedení výslechu. Průběh výslechu je ovlivněn nejen zvolenou strategií vyslychajícího, ale také snahou vyslychaného o spolupráci. Správné vedení výslechu spočívá také ve správné komunikaci. Na počátku výslechu je důležité poznat co nejlépe osobnost vyslychané osoby a vytvořit si plán, podle kterého bude policista provádějící výslech postupovat. Vyslychající nejprve nechá vyslychaného souvisle vypovídat a poté mu klade doplňující otázky. Tímto způsobem se vyslychající snaží získat ucelený obraz o skutečnostech, které jsou předmětem řízení. Jestliže vyslychaný nechce spolupracovat nebo vypoví lživě, je vhodné zapůsobit na jeho svědomí tak, aby si svoji lživou výpověď rozmyslel nebo aby došel k názoru, že jeho lživé tvrzení nikam nevede.

Dále je tato kapitola věnována stádiím výslechu a typickým výslechovým situacím, které se odvíjí od toho, zda osoba chce vypovídat či nikoli.

V následující kapitole jsou vymezeny zákonné podmínky provádění výslechu. Nejprve jsou zde charakterizovány podmínky, za kterých lze provádět podání vysvětlení, které je nezbytným úkonem přípravného řízení. Dále jsou již podle procesního postavení osob představeny dva nejčastěji prováděné výslechy v rámci trestního řízení, a to výslech obviněného a výslech svědka. Tyto dva případy výslechu jsou specifické nejen pro svoji přípravu a taktické postupy, ale především s ohledem na práva a povinnosti vyslychaných

osob. Na závěr třetí kapitoly jsou uvedena specifika výslechu odvíjející se dle trestní minulosti vyslýchaného, tedy osob netrestaných, trestaných a recidivistů.

Kapitola čtvrtá je zaměřena na aktuálně využívaný způsob výslechu za využití videokonferenčního zařízení. Tento způsob výslechu není tak často využíván v policejní praxi jako běžný způsob výslechu, ale vzhledem k současnému vývoji v informačních technologiích je nezbytné jej alespoň v obecné rovině přiblížit, a to pokud jde o takový způsob výslechu, uvést výčet podmínek, za nichž jej lze realizovat, včetně využití zařízení Pol Point.

Závěrečná kapitola teoretické části práce se zabývá dokumentací výslechu. V kapitole jsou uvedeny náležitosti a způsoby zachycování průběhu výslechu, přičemž je důraz kladen na protokol o výslechu. Při zpracování teoretické části práce, byla využita kvalitativní metoda v podobě řízených rozhovorů, a to s vybranými policisty České republiky, kteří provádějí výslechy v rámci své policejní praxe.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Bakalářská práce se zabývá výslechem jak v teoretické tak v jeho praktické rovině. Cílem bakalářské práce je vymezení pojmu výslech, stanovení jeho účelu a popis základních taktických postupů při provádění výslechu. Hlavní těžiště práce spočívá ve vymezení zákonných podmínek z hlediska trestního řádu, které je nutné dodržet při provádění výslechu, aby jej bylo možné použít jako důkazní prostředek v průběhu trestního řízení. Důraz je kladen především na zákonné podmínky provádění výslechu svědka a obviněného a na jejich práva a povinnosti. Součástí práce je také problematika provádění výslechu za pomoci videokonferenčního zařízení. Praktická rovina problematiky výslechu je zpracována pomocí řízení rozhovorů s aktivně sloužícími policisty.

K dosažení stanovených cílů byly uplatněny metody zkoumání:

- studium právnické a jiné odborné literatury, právních předpisů, odborných článků, soudních rozhodnutí a internetových zdrojů,
- deskriptivní metoda,
- základní metodou zpracování práce byla teoretická analýza,
- komparační metoda.

2 Obecná charakteristika výslechu

Obecně lze říci, že výslech je jedním z nejdůležitějších důkazních prostředků trestního práva procesního. Jedná se o nejstarší a nejvíce rozšířenou metodu v kriminalistice, která využívá paměťových stop, tedy informací zafixovaných ve vědomí vyslýchaného člověka. Jako každý pojem, tak i výslech má svoji definici, význam a cíl.

2.1 Výslech

- **Pojem výslechu**

Výslech je možné definovat mnoha způsoby. Je třeba také rozlišovat pojem výslech z pohledu disciplíny, která se jím zabývá. Z hlediska trestního práva procesního se jedná o úkon trestního řízení, z hlediska kriminalistiky jde o kriminalistickou metodu a z hlediska forenzní psychologie o specifickou formu mezilidského styku.

Z hlediska kriminalistiky se výslechem rozumí kriminalistická metoda, pomocí které se na základě zákona získávají formou výpovědi kriminalisticky a právně významné informace z paměťových stop obsažených ve vědomí vyslýchaných osob za přísného dodržení zákonem daných práv a povinností vyslýchaného i vyslychajícího.¹ Jinou, stručnější, ale neméně výstižnou definicí může být tato: „výslechem je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti, kterou se získávají o událostech trestných činů či jiných kriminalisticky relevantních skutečnostech informace zafixované ve vědomí člověka“². Druhou uvedenou definici lze označit za velmi praktickou. Trestní řád sám o sobě žádnou definici výslechu neposkytuje. Trestní řád pouze rozlišuje různé druhy výslechu jako výslech obviněného, výslech svědka a některé další druhy, které budou podrobněji popsány v dalších kapitolách. Od výslechu je třeba odlišovat procesní úkon podání vysvětlení, který taktéž bude popsán dále.

- **Cíl a význam výslechu**

Cílem výslechu není, jak by se mohlo na první pohled zdát, získání doznání obviněného nebo jeho usvědčení. Výslech představuje důležitou součást procesu dokazování, proto je jeho cílem tedy to, aby byl prostřednictvím jednoznačně položených

¹ NĚMEC, M.: Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti, Praha, 2003, ISBN 80-7251-141-6 s. 6-7

² PJEŠČAK, Ján. BĚLKIN, Rafael Samuilovič a kolektiv. Kriminlaistika II. Kriminalistockotaktické metody odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti. Praha: FMVa Ústav kriminalistiky VŠ SNB 1984. str. 65

otázek co nejpřesněji popsán stav skutečností tak, jak jej vyslýchaný vnímal a jak si jej zapamatoval. I v případě, že by se vyslýchaný obviněný doznal k trestné činnosti, bude jeho vinu třeba prokázat, aby o ní nebylo pochybností. Výslech nemusí být výhradně důkazním prostředkem. Výpověď získaná pomocí výsledku může sloužit orgánu činnému v trestním řízení jako souhrn informací pro efektivnější vedení trestního řízení.³

2.2 Příprava výsledku

Základem úspěšného vedení výsledku je náležitá příprava. Proces přípravy je možné rozdělit na přípravu věcnou či obsahovou a přípravu organizační a materiální. Přípravu věcnou lze dále rozdělit na dvě fáze, a to fázi analytickou a syntetickou.⁴

a) Analytická fáze

V analytické fázi si vyslychající udělá analýzu dosud shromážděných materiálů. Jedná se především o protokoly o dosud vykonaných úkonech, zajištěné stopy, věcné a listinné důkazy, znalecké posudky, odborná vyjádření a další. Dále provede analýzu osobnosti vyslychaného. Tato analýza spočívá v prostudování dostupných informací o vyslychané osobě. Zejména je nutné tak získat poznatky o charakteru, vlastnostech, intelektu, schopnostech vyslychané osoby a získání informací o jejich stycích a také o jejím přímém pozorování během počátečního stadia výsledku. Nelze se spokojit s povrchním úsudkem o osobě na základě fyzického vzhledu, oblečení nebo aktuálního chování. Vyslychající také provede analýzu svých schopností, znalostí a svého momentálního psychického rozpoložení. Případně doplní své znalosti o potřebné odborné informace vztahující se k případu.⁵

b) Syntetická fáze

Jedná se o vrchol celé přípravy. Vyslychající si zde na základě předchozí fáze vytvoří taktické záměry vedení výsledku. Tuto fázi je možné dále rozdělit na fázi obecnou a zvláštní. V obecné části se rozhoduje především o formě výsledku, určení předmětu a cíle výsledku, zařazení výsledku do procesu vyšetřování trestného činu, určení místa a času výsledku, způsobu zajištění přítomnosti vyslychané osoby, způsobu utajení

³ NĚMEC, M.: Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výsledkové místnosti, Praha, 2003, ISBN 80-7251-141-6 s. 7

⁴ NĚMEC, M.: Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výsledkové místnosti, Praha, 2003, ISBN 80-7251-141-6 s. 27

⁵ MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminální taktika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9 s. 328 - 329

totožnosti svědka, možných a nutných účastníků výslechu, volbě předpokládaných taktických postupů vedení výslechu a určení prostředků dokumentace výpovědi a jejich použití. V části zvláštní pak dochází ke zpracování plánu výslechu a jeho organizaci. Jestli se bude jednat o plán písemný či nikoliv, záleží především na komplikovanosti případu a na dalších okolnostech.⁶

c) Příprava věcná a organizační

Zde jde zejména o vhodný výběr výslechového prostředí. Místo výslechu by mělo být zvoleno tak, aby byl zaručen nerušený průběh a vyslychajícímu umožňovalo psychickou výhodu. Dále jde o vhodnou volbu a přípravu technických prostředků, které jsou zapotřebí k účelnému vedení výslechu a organizační zajištění výslechu.⁷

2.3 Taktické postupy výslechu

Jedná se o systém postupů pro řešení obecné úlohy výslechu, za kterou považujeme získání úplných a věrohodných poznatků o řešení trestní věci.⁸

Za základní taktické postupy výslechu lze považovat:

- 1) formování psychologického kontaktu,
- 2) analýza výpovědi v průběhu výslechu,
- 3) pomoc vyslychanému k překonání zdánlivě zapomenutého a subjektivních nedostatků reprodukce,
- 4) psychologické působení na lživě vypovídajícího za účelem získání pravdivé výpovědi.⁹

Ad. 1) Jedná se o vhodné psychologické působení vyslychajícího na vyslychaného, aby měl vyslychaný zájem vypovídat pravdu a během výslechu nic nezamlčet, případně odstranit důvod lživé výpovědi anebo důvod nechtít vypovídat vůbec. Mezi takové důvody patří například strach o život a zdraví své nebo své rodiny. Pokud se psychologický kontakt podaří navázat, je žádoucí ho udržet během celého

⁶ MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminálnístika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9 s. 329 - 330

⁷ NĚMEC, M.: Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti, Praha, 2003, ISBN 80-7251-141-6 s. 31

⁸ MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminálnístika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9 s. 330

⁹ PORADA, V.; POLÁK, P. et al. Kriminálnístika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 232 ISBN 978-80-7380-558-6 s. 232

průběhu výslechu. K formování psychologického kontaktu dochází především v úvodní fázi výslechu.

Pro navázání psychologického kontaktu je zapotřebí:

- vhodná forma zajištění přítomnosti vyslychaného (zde je třeba vycházet z postavení vyslychaného – pokud se jedná o svědka, který má zájem spolupracovat, je možné jej vyzvat telefonicky. Další způsobem může být písemná forma nebo v případě nedostavení se předvedení...),
- vhodné prostředí při výslechu,
- slušné a korektní vystupování při výslechu,
- kulturní vyjadřování, slušné oblečení a úprava zevnějšku vyslychajícího,
- posouzení a pochopení aktuálnosti ohrožení života a zdraví vypovídajícího svědka nebo jeho rodiny a řešení utajení jeho totožnosti,
- vhodná forma seznámení vyslychaného s předmětem výslechu, s jeho procesním postavením a z toho vyplývajícími právy a povinnostmi,
- vhodný psychologický přístup podle osobnosti vyslychané osoby.¹⁰

Opakem navázání psychologického kontaktu je psychologický konflikt. K tomuto konfliktu dochází, pokud vyslychající nemá zájem vypovídat pravdu anebo nechce vypovídat vůbec.¹¹

Ad. 2) Tento taktický postup se uplatňuje především ve fázi monologu. Analýza umožňuje kontrolní a tvořivou funkci, která vyslychajícímu umožňuje:

- seznámit se s podmínkami vzniku relevantní události a podmínkami vnímání z hlediska vyslychajícího, se stavem jeho smyslů a schopností vnímání,
- zjistit a podchytit rozpory ve výpovědi, stejně jako rozpory mezi výpovědí a doposud shromážděnými materiály,
- zjistit neúplnost výpovědi,
- zjistit a neuvádět informace vyslychaným, které mu nemohly anebo neměly být známé,
- utvořit si závěr, zda vyslychaný chce či nechce podat pravdivou výpověď,

¹⁰ PORADA, V.; POLÁK, P. et al. Kriminalistika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 233 ISBN 978-80-7380-558-6 s. 232-233

¹¹ PORADA, V.; POLÁK, P. et al. Kriminalistika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 233 ISBN 978-80-7380-558-6 s. 232-233

- zvolit adekvátní taktické postupy pro další postup výslechu za účelem získání úplné a hodnověrné výpovědi.¹²

Jedná se tedy o činnost spočívající v „rozboru informací od vyslýchaného, jejich předběžné porovnání s doposud získanými důkazy a informacemi, zjišťováním vnitřní shody výpovědi a vyjasněním dalších okolností“.¹³

Ad. 3) Tento taktický postup se využívá především ve fázi dialogu, a to ve chvíli, kdy vyslýchaný zjistí rozpor mezi výpovědí a doposud shromážděnými materiály. Pomoc má být nenásilná a nesugestivní, pro vyslýchaného téměř nepostřehnutelná.

Ad. 4) K psychologickému působení na lživě vypovídajícího se uplatní dílčí taktické postupy. Tyto postupy budou blíže popsány v kapitole Typické výslechové situace.¹⁴

2.4 Stádia výslechu

Z kriminalistického pojetí se stádia výslechu rozlišují na:

1. úvodní stádium,
2. stádium souvislého líčení (monolog),
3. stádium otázek a odpovědí (dialog).¹⁵

Ad. 1) Jedná se o prvotní stádium výslechu, kdy je vyslýchaná osoba poprvé v kontaktu s vyslychajícím. Jak již bylo uvedeno výše, v tomto stadiu se utváří psychologický kontakt mezi vyslychajícím a vyslychaným. Toto je jeden z nejdůležitějších aspektů, aby vyslychající učinil pravdivou a úplnou výpověď. Na začátku je ověřena totožnost a kontaktní údaje osoby. Následně je vyslychaná osoba seznámena s případem, procesním postavením a s průběhem výslechu. K této úvodní fázi také patří náležitá a důkladná poučení osoby. Formu poučení je třeba rozlišovat z hlediska postavení vyslychané osoby. V úvodní fázi si vyslychající utváří charakterový a osobnostní obraz vyslychaného, vnímá jeho reakce v nekomfortním prostředí. Dále jsou zjišťovány jeho postoje k danému případu a k osobám, které jsou v daném případě

¹² PORADA, V.; POLÁK, P. et al. Kriminalistika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 233 ISBN 978-80-7380-558-6 s. 232-233

¹³ KURILOVSKÁ L., Kriminalistika. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 2017. ISBN 978-80-8054-724-0, s. 318.

¹⁴ PORADA, V.; POLÁK, P. et al. Kriminalistika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 233 ISBN 978-80-7380-558-6 s. 232-233

¹⁵ MUSIL, J.; KONRÁD, Z; SUCHÁNEK, J Kriminalistika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9 s. 330

zainteresovány. Pokud se jedná o výslech svědka, vytváří si vyslýchající názor, zda je potřeba utajit jeho podobu a totožnost.¹⁶

Ad. 2) V monologickém stádiu je vyslýchané osobě dán prostor, aby se k věci ze své stránky pohledu podrobně vyjádřila. Pokud je to možné, vyslýchající se snaží nezasahovat do průběhu výpovědi. Vyslýchající zasahuje pouze v případě, že vyslýchaná osoba se vzdaluje od předmětu výslechu, uvádí lživé a smyšlené informace, které jsou v rozporu s doposud získaným důkazním materiálem, anebo vyslýchaná osoba přestala vypovídat. Případně je možné vyslýchanou osobu požádat, aby události blíže objasnila či popsala. Fáze monologu slouží vyslýchajícímu v první řadě k tomu, aby rozpoznal, zda se chce vyslýchaná osoba k věci vyjadřovat a spolupracovat s vyslýchajícím, nebo zda se výpovědi spíše vyhýbá, potažmo vědomě či nevědomě uvádí informace, které jsou v rozporu s doposud získanými důkazy. V případě, že vyslýchaná osoba nespolupracuje či nepodává souvislou výpověď, přechází se do fáze dialogu.¹⁷

Ad. 3) Dialog je závěrečnou fází výslechu, kdy se výslechu ujímá převážně vyslýchající. Výpověď se v této fázi doplňuje a konkretizuje pomocí otázek vyslýchajícího.¹⁸ Tyto otázky nesmějí být kapciózní nebo sugestivní, které naznačují odpověď, případně otázky, které v sobě skrývají odpověď. Kapciózní otázka je otázka, která je klamavá, úskočná a předstírající nepravdivé skutečnosti. V této fázi se podle druhu výslechové situace uplatňují taktické postupy psychologického působení na lživě vypovídající osobu nebo taktické postupy napomáhající překonání zdánlivě zapomenutých informací, subjektivních nedostatků reprodukce a chybných vzpomínek. Každý výslech je třeba náležitě zaznamenat, včetně všech otázek a odpovědí a připomínek vyslýchaného, v příslušném protokolu.¹⁹

2.5 Typické výslechové situace

Výslech lze chápat jako dynamickou komunikativní situaci, při které jsou práva a povinnosti komunikujících vymezeny zákonem. Každá z osob má svá práva a povinnosti, včetně sankcí, které mohou vyslýchané osobě hrozit za uvedení nepravdivých skutečností

¹⁶ MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminálnístika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9, s. 330-331

¹⁷ MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminálnístika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9, s. 331-332

¹⁸ MATIÁŠEK, J., SOUKUP, J., BÁRTA, B. Teorie a praxe výslechu. Praha: Ústav kriminalistiky právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 1970, s. 189.

¹⁹ MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminálnístika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9, s. 332

či zamlčení významných faktů, pokud není v zákoně stanoveno jinak. Přestože každý výslech je svým způsobem originální, ze zaběhnuté kriminalistické praxe je možné vyvodit tři typické výslechové situace:²⁰

1. *„vyslýchaná osoba chce vypovídat pravdu, pravdivě vypovídá a její výpověď je relativně úplná,*
2. *vyslýchaná osoba chce vypovídat pravdu, ale její výpověď je nepřesná, neúplná a v některých epizodách je v rozporu se zjištěnými fakty,*
3. *vyslýchaná osoba nechce pravdivě vypovídat a pravdivě nevypovídá.“²¹*

Ad. 1) V tomto případě se jedná o ideální výslechovou situaci, pro dosažení cíle výslechu. Vyslýchající v podstatě pouze kontroluje úplnost a objektivnost výpovědi, případně pokládá doplňující a upřesňující otázky.

Ad. 2) Zde se jedná o situaci, kdy vyslýchaná osoba má zájem spolupracovat, chce vypovídat pravdu, ale z nějakých důvodů se její výpověď rozchází s dosud objektivně zjištěnými fakty. Sice se vyslýchanému podařilo navázat psychologický kontakt, ale výpověď působí z výše uvedeného důvodu nevěrohodně. Jedná se například o situaci, kdy poškozený při vyšetřování trestného činu loupeže nedokáže popsat osobu pachatele, který jej ohrožoval, přestože přesně popíše zbraň, kterou byl ohrožován. Z psychologického hlediska je tato situace možná, protože poškozený se v daný moment zaměřil pouze na zbraň, která jej bezprostředně ohrožovala, a postavu pachatele vnímal jen periferně. V uvedeném případě je nutné udržet psychologický kontakt a využít taktických postupů pomoci k překonání zdánlivě zapomenutého, subjektivních nedostatků reprodukce a chybných vzpomínek. Pomoc by měla spočívat v tom, že vyslýchaný nenápadně a nenásilně dovede vyslýchaného k tomu, aby sám přišel na to, kde při popisu události udělal chybu.

Ad. 3) V tomto případě nemá vyslýchaná osoba zájem na spolupráci s vyslýchajícím, nechce vypovídat nebo nemá zájem vypovídat pravdu. Doporučuje se použít taktické postupy psychologického působení na lživě vypovídajícího za účelem získání pravdivé výpovědi. Cílem těchto postupů je dokázat nesmyslnost a neudržitelnost

²⁰ KONDRÁD, Z.; NEMĚC, M; NOVOTNÝ, F. Vybrané otázky teorie a praxe výslechu, Praha 2008 ISBN 978-80-7251-294-2, s. 23

²¹ KONDRÁD, Z.; NEMĚC, M; NOVOTNÝ, F. Vybrané otázky teorie a praxe výslechu, Praha 2008 ISBN 978-80-7251-294-2, s. 23

lživé výpovědi. Při psychologickém působení na lživě vypovídajícího se využívají zejména tyto dílčí taktické postupy:²²

- a) „odhalení, objasnění a odstranění příčin motivujících lživou odpověď,
- b) stimulování kladných vlastností vyslychaného,
- c) využití emocionálního napětí vyslychaného,
- d) využití vnitřních rozporů výpovědi a rozporů mezi výpovědí a jinými důkazy,
- e) využití reflexivních úvah vyslychaného.“²³

Ad. a) Vyslychající si v první řadě utvoří úsudek, z jakého důvodu vyslychaný lživě vypovídá a zda je možné tento důvod odstranit. Vyslychaný může lhát ze strachu o svůj život nebo zdraví. Pak je za podmínek stanovených zákonem možnost utajit jeho totožnost dle § 55 odst. 2 tr. řádu. Dalšími důvody může být strach z následků, lítost nebo stud nad předchozím chováním.

Ad. b) Tento postup vychází především ze znalosti morálních a charakterových hodnot vyslychaného. Vyslychající posilňuje kladné vlastnosti vyslychaného a snaží se, aby sám přehodnotil svůj postoj k výpovědi. Tímto vzniká v jeho psychice konflikt mezi jeho právním vědomím a morálkou na straně jedné a protiprávním jednáním na straně druhé. Cílem je, aby vyslychající natolik posílil kladné vlastnosti vyslychaného, aby u něj převážily mravní city nad snahou lživě vypovídat.

Ad. c) Během každého výslechu dochází k vysokému emočnímu vypětí. Výraznější emoční vypětí bývá u osob podezřelých nebo obviněných. Tyto osoby je proto vhodné vyslechnout co nejdříve po spáchání trestného činu. Je také vhodné co nejdříve po výslechu zajistit důkazy, o kterých vyslychaný hovořil a vytvořit psychickou bariéru v jeho vědomí.

U výslechu svědka je dobré jeho emoční vypětí posílit tím, že ho vyslychající náležitě poučí o následcích trestného činu křivé výpovědi dle § 346 tr. zákoníku. Dále je také vhodné svědkovi na začátku položit několik otázek k všeobecně známým okolnostem případu a tím dosáhnout prvotních pravdivých odpovědí.

²² KONDRÁD, Z.; NEMĚC, M; NOVOTNÝ, F. Vybrané otázky teorie a praxe výslechu, Praha 2008 ISBN 978-80-7251-294-2, s. 25-26

²³ KONDRÁD, Z.; NEMĚC, M; NOVOTNÝ, F. Vybrané otázky teorie a praxe výslechu, Praha 2008 ISBN 978-80-7251-294-2 s. 26

Ad. d) Základem tohoto postupu je zjištění rozporů ve výpovědi mezi uváděnými fakty a dosud získanými důkazy nebo mezi uváděnými fakty navzájem. Je lepší nejprve vyslýchaného nechat vypovídat a neupozorňovat jej na to, že se jeho výpověď rozchází s doposud získanými fakty nebo že vypovídá protichůdně s tím, co již řekl. Pokud se jedná o rozpor mezi jeho tvrzeními, je vhodné mu tyto rozpory předložit až ve chvíli, kdy je nemůže interpretovat jako omyl nebo přeroknutí. Poté je třeba vyžadovat vysvětlení a tím se zvýší emocionální napětí u vyslýchaného. Při správném postupu vyslýchaný dojde k poznání, že jeho výpověď je nevěrohodná a nepřesvědčivá a tím pádem také neúčelná a rozhodne se vypovídat pravdu. V případě že se jedná o rozpor mezi uváděnými fakty a doposud získanými důkazy, požaduje vyslychající vysvětlení těchto rozporů. Nedává při tom najevo, jakou verzi předmětné události doposud upřednostnil. Při předkládání důkazů postupuje velice obezřetně, aby nedošlo ke snížení jejich důkazní síly. Podle poznatků kriminalistiky se doporučuje překládat důkazy v tomto pořadí: v logickém sledu, podle jejich významu, pouze rozhodující důkazy nebo celý souhrn důkazů.

Ad. e) Tento postup, který využívá reflexivních úvah lživě vypovídajícího lze použít především tam, kde je vypovídající velmi zainteresován na výsledku procesu poznání události. Dojde k vytvoření myšlenkové úlohy, kterou lživě vypovídající chce řešit, ale nemusí. Myšlenkové úlohy lze rozdělit do dvou relativně samostatných skupin, a to na ty, které lze vytvořit bezprostředně před výsledkem a ty, které lze vytvořit během výsledku. Do první skupiny patří takové myšlenkové úlohy, které může vyslýchaný řešit na základě navozených asociací tak, že zaujetí lživé pozice je z morálního či etického hlediska nemožné nebo z jiného hlediska neúčelné a rozhodne se proto vypovídat pravdu. Dále se jedná o myšlenkové úlohy, které může vyslýchaný řešit z toho důvodu, že nemá opodstatněné představy o množství a důležitosti nashromážděných informací, svědčících o lživosti jeho výpovědi tak, že zaujetí lživé pozice se jeví morálně neúnosné nebo neúčelné. Druhou skupinu tvoří myšlenkové úlohy, které lze vytvořit v průběhu výsledku.²⁴

²⁴MUSIL, J.; KONRÁD, Z.; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2., přeprac. a dopl.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9, s. 336

3 Zákonné podmínky provádění výslechu

Český trestní řád upravuje důkazní prostředky v § 89. Zde je v odstavci 2 uveden jejich demonstrativní výčet. V následujících paragrafech jsou upraveny jednotlivé důkazní prostředky. Pro tuto práci jsou stěžejní § 90–95 o výpovědi obviněného a § 97–104 o svědcích.²⁵ Úvodem však v této kapitole bude definován institut podání vysvětlení dle § 158 odst. 6 trestního řádu, které lze z kriminalistického hlediska označit jako zvláštní druh výpovědi.²⁶

3.1 Podání vysvětlení

Jedná se o úkon, který je nejčastěji využíván ve fázi přípravného řízení. Je to forma výslechu, jíž se získávají informace operativního charakteru. Podání vysvětlení je zakotveno v § 158 odst. 6 tr. řádu. Jedná se o úkon, jímž se vyhledávají důkazy a současně se jedná o prvotní kontakt s vyslychanou osobou. O podání vysvětlení se sepisuje úřední záznam. Tento záznam slouží k tomu, aby státní zástupce nebo obviněný zvážili navržení výslechu takové osoby jako svědka v řízení před soudem a soudu k tomu, aby zvážil, zda takový důkaz provede. Nezbytnou součástí úředního záznamu o podání vysvětlení je řádné poučení o právech a povinnostech vyslychané osoby. Jestliže vyslechnutá osoba má být v pozdější fázi řízení vyslechnuta jako svědek nebo obviněný, není možné, aby se na úřední záznam o podání vysvětlení odkázala, ani aby jej u výslechu četla. Úřední záznam o podání vysvětlení není možný v řízení před soudem a ani předeštířít jeho obsah. Jediná výjimka umožňující použít úřední záznam o podaném vysvětlení jako důkaz je uvedena v § 211 odst. 6 tr. řádu, podle kterého jej lze přečíst pouze se souhlasem státního zástupce a obžalovaného. Úřední záznam o podaném vysvětlení může být použit jako důkaz ve zkráceném řízení, a to za totožných zákonných podmínek.

Aby osoba mohla být vyslechnuta, musí být řádně vyzvána, aby se k podání vysvětlení dostavila. V případě, že se jedná o řízení o zločinu, musí této výzvě vyhovět hned. Pokud je osoba vyzvána a řádně poučena o následcích nedostavení se, a přesto se k výslechu bez omluvy nedostaví, může být předvedena nebo jí může být uložena pořádková pokuta. Kromě podezřelého jsou všechny osoby povinny vypovídat pravdu a

²⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0 s. 376

²⁶ STRAUS, J., VAVERA F. Slovník kriminalistických pojmů a osobností. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 214 s. ISBN 978-80-7380-258-5 s. 214

nic nezamlčet, jinak by se dopustily přestupku křivého vysvětlení dle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. O této povinnosti musí být náležitě poučeny.

Podání vysvětlení nesmí být požadováno od osob:

- které mají státem uznanou nebo uloženou povinnost mlčenlivosti – pouze příslušný orgán, popř. osoba, v jejímž zájmu je povinnost mlčenlivosti, může vyslýchaného této povinnosti zprostit,
- které mají právo odepřít výpověď – to jsou osoby, které by svojí výpovědí mohly způsobily nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobám vyjmenovaným v § 100 odst. 2 tr. řádu.

Úřední záznam o podaném vysvětlení nelze sepsat, pokud se jedná o neodkladný a neopakovatelný úkon. V takovém případě je třeba v rámci prověřování provést výslech svědka, příp. rekognici za účasti soudce. Účast soudce je v takovém případě zárukou zákonného provedení úkonu, a to proto, že se tohoto úkonu nemůže zúčastnit obhájce obviněného, protože v této fázi řízení ještě žádná osoba obviněna není. Důvodnost takového úkonu je posuzována v hlavním líčení. Zpravidla k takovému úkonu dochází, pokud je svědek vážně zraněn nebo trpí vážnou chorobou a je riziko, že nebude moci být před soudem vyslechnut.²⁷

3.2 Výpověď obviněného

Podle § 32 trestního řádu lze za obviněného považovat podezřelého ze spáchání trestného činu a použít proti němu prostředků daných tímto zákonem teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání.²⁸ Z uvedeného ustanovení je patrné, že procesní postavení obviněného (podezřelého) se mění podle fáze trestního řízení, ve které se nachází. Osobou podezřelou se rozumí osoba, která byla omezena na osobní svobodě dle § 76 tr. řádu, ale doposud proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání, nebo osoba, proti které je vedeno zkrácené přípravné řízení. Obviněný se z podezřelého stává okamžikem doručení usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu. Trestní řád ještě

²⁷ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. str. 485-487.

²⁸ Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

odlišuje osobu obžalovaného. Obžalovaným se obviněný stává ve chvíli, po nařízení hlavního líčení. Výslech obžalovaného je upraven v § 207–208 tr. řádu.²⁹

Výslech obviněného je upraven v § 91–95 tr. řádu. Před samotným zahájením výslechu obviněného je třeba spolehlivě ověřit jeho totožnost, dotázat se jej na jeho rodinné a majetkové poměry a na předchozí tresty a další trestní stíhání. Současně mu musí být objasněno, z čeho je obviněn a musí být poučen o svých právech a povinnostech. Výslech obviněného se od výslechů ostatních osob odlišuje především tím, že se jedná o prostředek a vyslychaná osoba má navíc zájem na výsledku trestního řízení. Oproti tomu svědci, kteří nejsou poškozenými, velký zájem na výsledku trestního řízení nemají.³⁰

- **Způsob zajištění účasti osoby obviněné u výslechu**

Výpověď obviněného je z pohledu dokazování významný důkazní prostředek. Z tohoto důvodu trestní řád upravuje instituty, jimiž lze zajistit přítomnost takové osoby u výslechu:

- a) předvolání,
- b) pořádková pokuta,
- c) předvedení,
- d) příkaz k zatčení.³¹

Ad. A) Předvolání

Předvolání je procesní úkon a nejběžnější způsob, jak zajistit účast obviněného při výslechu. Jedná se o výzvu příslušného orgánu činného v trestním řízení, pokud se má obviněný dostavit v určitý den a hodinu k uvedenému orgánu k výslechu. Předvolání má formu opatření, a kromě označení věci, místa a času výslechu, musí být v předvolání uvedeno, v jakém procesním postavení se předvolávaná osoba nachází. Pokud se obviněný bez náležité omluvy k výslechu nedostaví, může být použit důraznější způsob k zajištění jeho přítomnosti, a to pořádková pokuta nebo předvedení osoby. Nejčastěji se

²⁹ VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219, s. 164

³⁰ VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219, s. 164

³¹ zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

předvolání vyhotoví v písemné formě, přičemž toho součástí je i poučení o následcích nedostavení se k výslechu.³²

Ad. B) Pořádková pokuta

Pořádková pokuta se ukládá usnesením, vůči kterému je přípustná stížnost, o níž vždy rozhoduje soud. Pořádková pokuta má povahu procesní sankce, kterou může být postizen nejen obviněný, ale i ostatní osoby účastníci se trestního řízení. V případě výslechu je pořádková pokuta důraznějším prostředkem oproti předvolání. Stejně jako předvolání je jejím smyslem mimo jiné zajistit účast obviněného u výslechu. Pořádková pokuta smí být obviněnému uložena za předpokladu, že se bez řádné omluvy nedostavil na předvolání a byl v předvolání řádně poučen o možných následcích nedostavení se k úkonu. Maximální výše pořádkové pokuty je 50 000 Kč, přičemž ji lze ukládat opakovaně.³³

Ad. C) Předvedení

Předvedení je zřejmě nejdůležitější procesní úkon, kterým příslušný orgán trestního řízení zajišťuje účast obviněného na výslechu. Jedná se o případy, kdy předchozí instituty byly nedostačující, a obviněný se nedostavil bez řádné omluvy k úkonu. Obviněný může být předveden, aniž by byl nejdříve předvolán, a to za předpokladu, že je to nutné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména pokud se obviněný skrývá anebo nemá stálé bydliště. Předvedení má formu opatření a není podmíněno předchozím uložením pořádkové pokuty. Pořádkovou pokutu a předvedení lze využít současně. Předvedení je vykonáváno prostřednictvím příslušného policejního orgánu na žádost orgánu činného v trestním řízení provádějícího výslech.³⁴

Ad. D) Příkaz k zatčení

„Zatčením se rozumí zjištění pobytu, zadržení a krátkodobé omezení osobní svobody obviněného za účelem jeho dodání orgánu, který příkaz k zatčení vydal.“³⁵

³² FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. str. 285

³³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. str. 286

³⁴ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. str. 287

³⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. str. 291

Tento institut trestního řádu je možné využít pouze za podmínek stanovených zákonem. Především je nutné, aby se jednalo o osobu obviněnou, tedy osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání. Dále mezi tyto podmínky patří jednak to, že je u obviněného dán důvod vazby a také tím, že jeho přítomnost u výslechu nelze zajistit jiným mírnějším způsobem (předvolání, předvedení nebo zadržení). Orgánem oprávněným k vydání příkazu zatčení je v přípravném řízení soudce, který jej vydává na návrh státního zástupce. V tomto případě musí státní zástupce předložit trestní spis, jehož součástí musí být usnesení o zahájení trestního stíhání a také doklad o tom, že toto usnesení bylo obviněnému doručeno. V řízení před soudem vydává příkaz k zatčení předseda senátu. Pokud se obviněný nachází v cizině, je vydáván zatýkáací rozkaz nebo evropský zatýkáací rozkaz.³⁶

- **Poučení obviněného**

Vyslýchající poučí obviněného zejména o:

- právu vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu,
- právu nevypovídat – nemusí vypovídat vůbec, případně nemusí odpovědět na některou z položených otázek. Pokud takto učiní, nelze to považovat za přiznání,³⁷
- tom, že obviněný může uvádět okolnosti a důkazy, které slouží k jeho obhajobě, činit návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky,
- právu zvolit si obhájce, být vyslýchán za jeho účasti a radit se s ním i během úkonů, avšak nemůže se s ním radit o otázce, která již byla položena,
- může požadovat, aby se jeho obhájce zúčastnil i jiných úkonů v přípravném řízení,
- možnosti sjednání dohody o vině a trestu mezi ním a státním zástupcem,
- právu se k obvinění podrobně vyjádřit a uvést podrobnosti, které obvinění zeslabují nebo vyvracejí a nabídnout o nich důkazy,
- právu nahlédnout do písemných poznámek,
- právu nahlížet do spisu ve smyslu § 65 tr. řádu,
- právu užívat svůj mateřský jazyk,
- právu na tlumočníka,
- povinnosti uvést adresu pro účely doručování,
- trestnosti jednání spočívajícího ve spáchání trestného činu křivého obvinění dle §

³⁶ ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0 s. 784

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9.4. 1968, sp. Z. Tz 11/68 – II.

345 tr. zákoníku a trestného činu pomluvy dle § 184 tr. zákoníku.³⁸

S těmito právy musí být obviněný seznámen při každém výslechu a stejně tak i při dalších úkonech. Obsah poučení se zaznamenává v plném znění v protokolu a také to, jak se obviněný k poučení vyjádřil, zejména zda-li mu porozuměl a nežadá dalšího vysvětlení.³⁹

- **Průběh výslechu**

„Obviněný nesmí být nikdy vyslýchán tak, že se pouze obecně odkáže na obsah jeho vyjádření, které učinil před zahájením trestního stíhání. Odkaz obviněného na dřívější vyjádření učiněné před zahájením trestního stíhání nemůže vyvolat ten účinek, že by úřední záznam, zápis nebo protokol o takovém vyjádření obviněného získal povahu důkazu. Stav je naopak takový, jako kdyby obviněný vůbec nevyprávěl.“⁴⁰

Cílem výslechu obviněného je získat co nejpřesnější informace o skutku, pro který je vedeno trestní řízení. Cílem není získat doznání obviněného. Pokud se sám od sebe přizná ke skutku, který je předmětem vyšetřování, nepostačí to jako jediný důkaz. Obviněný se může k tomuto uchýlit například proto, že chce krýt osobu blízkou nebo se tak snaží utajit mnohem závažnější trestný čin. Za věrohodné je přiznání možné považovat pouze v případě, že je doloženo dalšími důkazy.⁴¹ Obviněný nesmí být žádným způsobem k podání výpovědi donucován. Pokud by došlo k fyzickému nebo psychickému nátlaku na obviněného, byl by tento důkaz považován za absolutně neúčinný, a to i v případě, že by se zakládal na pravdě. Obviněný nemá povinnost dokazovat svoji nevinu, proto není ani povinen vypovídat pravdu. Z tohoto důvodu se nemůže dopustit trestného činu křivé výpovědi dle § 346 tr. zákoníku. Může se ale dopustit trestného činu křivého obvinění dle § 345 tr. zákoníku nebo trestného činu pomluvy dle § 184 tr. zákoníku.⁴²

Během výslechu může dojít k několika situacím:

1. obviněný doznává jak skutek, tak jeho zavinění
2. obviněný doznává skutek, ale zavinění popírá

³⁸ Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

³⁹ ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0 s.

⁴⁰ Šámal, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. Přípravné řízení trestní. Praha: C. H. Beck, 2003, ISBN 8071797413, s. 1100.

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9.4. 1968, sp. Z. Tz 11/68 – III.

⁴² VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219, s. 169

3. některé skutečnosti uvedené v obvinění doznává, jiné však popírá
4. popírá jak skutek, tak zavinění⁴³

V každém případě je nutné, aby se obviněný souvisle vyjádřil k tomu, co je mu kladeno za vinu. Pokud je výpověď obviněného plynulá a souvislá, není žádoucí podle § 92 odst.2 tr. řádu její narušení nebo kladení doplňujících otázek. Tyto otázky mohou narušit tok myšlenek obviněného, a pokud by se jednalo o otázky navádějící obviněného k doznání, bylo by toto možné považovat za donucování k přiznání. Doplňující otázky je možné pokládat až ve chvíli, kdy obviněný svoji souvislou výpověď dokončil nebo v případě, že se vzdaluje od předmětu výslechu.

Jak již je uvedeno výše, obviněný může využít svého práva nevypovídat. Toto právo může využít pouze částečně, a to tak, že vypoví svoji verzi a odmítne odpovědět na doplňující otázky. Nebo naopak odmítne souvisle vypovídat s tím, že požádá vyslychajícího, aby mu rovnou kladl otázky. Doplňující otázky nesmějí být kapciózní, tedy ty: *„kterými vyslychající předstírá vyslychanému skutečnost, která je nepravdivá, klamavá nebo která předstírá skutečnost vyslychaným dosud nepotvrzenou, a tím vyslychaného svádí k odpovědi, kterou si vyslychající přeje.“*⁴⁴ Dále jsou zakázány sugestivní otázky, kterými *„vyslychající předstírá vyslychanému okolnosti, které mají být teprve zjištěny z výpovědi vyslychaného, a tím se mu naznačuje, jak má odpovědět.“*⁴⁵

Pokud jsou obviněnému kladeny takové otázky, může proti nim vznést námitky. Zpravidla pokud má obviněný obhájce, tak ten v takové situaci reaguje a vznesse námitku vůči položené otázce. Pokud jej nemá a hájí se sám, nemusí si být vědom, že jsou mu takové otázky pokládány a že je postup policejního orgánu v rozporu se zákonem.⁴⁶

Policejní orgán může dovolit obviněnému, aby během výslechu nahlédl do svých písemných poznámek, avšak nesmí z nich přečíst celou výpověď. Jedná se o možnost, nikoliv o povinnost vyslychajícího. Vyslychající může nahlédnutí do poznámek odmítnout v případě, že má důvodné podezření, že tyto poznámky sepsal obviněnému někdo jiný, kdo má zájem na výsledku řízení. Nejedná se o procesní rozhodnutí, a proto

⁴³ VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219, s. 169

⁴⁴ HENDRYCH, Dušan a kol. Právníký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, ISBN 978-807-4000-591 2010, s.169

⁴⁵ HENDRYCH, Dušan a kol. Právníký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, ISBN 978-807-4000-591 2010, s.169

⁴⁶ VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219 s. 174

proti němu nemůže vyslýchaný vznést námitky, ale může uplatnit žádost ve smyslu § 157a tr. řádu. Písemné poznámky mohou být součástí protokolu, pokud o to obviněný sám požádá. Není jeho povinností je však vydat a policejní orgán ani není oprávněn toto požadovat, avšak může žádat obviněného, aby mu ten umožnil do nich nahlédnout. Takovéto poznámky nejsou listinným důkazem.⁴⁷

Výpověď zaznamená vyslychající do protokolu o výslechu. Protokol je po ukončení výslechu obviněnému předložen, aby si jej mohl přečíst nebo, jestliže o to obviněný požádá, musí mu být přečten. Obviněný má právo žádat, aby byl protokol o výpovědi doplněn či opraven. Načež má vyslychající povinnost mu vyhovět. Jestliže výslechu nebyl přítomen zapisovatel, je třeba protokol obviněnému nechat přečíst v přítomnosti nezúčastněné osoby.⁴⁸

3.3 Výpověď svědka

Svědék je nezastupitelný, je to osoba odlišná od osoby obviněného a není znalcem. Osoba, která vypovídá jako svědek, nemůže být v trestním řízení znalcem nebo tlumočnickem. Stejně tak nemůže být obhájcem advokát, který v dané věci vystupuje jako svědek. Svědek je osoba, která svými smysly vnímala okolnosti důležité pro trestní řízení. Jsou jí známy skutečnosti o průběhu spáchání trestného činu nebo jeho pachateli. Často se jedná o osobu poškozenou trestným činem. Vzhledem k tomu, že svědky mohou být děti nebo osoby s mentálním nebo fyzickým postižením, je třeba ke každému výslechu přistupovat individuálně. Pokud vznikne pochybnost, zda je svědek schopen vzhledem ke své mentální a rozumové vyspělosti řádně vnímat určitou situaci a o této situaci řádně vypovídat, je možné nechat vyšetřit duševní stav svědka znalcem. Není ovšem přípustné pozorování duševního stavu svědka ve zdravotnickém zařízení, jako je tomu u obviněného.

Svědky mohou být i cizí státní příslušníci. V tomto případě se často přibírá tlumočnick. Tlumočnicka je také třeba při výslechu hluchých či hluchoněmých osob.⁴⁹

- **Povinnost svědčit**

⁴⁷ VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219 s. 174

⁴⁸ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0. str. 383

⁴⁹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0 s. 376

V § 97 tr. řádu je zakotvená všeobecná povinnost svědčit, která zahrnuje:

- a) *dostavit se na předvolání k orgánu činnému v trestním řízení,*
- b) *vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu, o jeho pachateli a o okolnostech důležitých pro trestní řízení.*⁵⁰

Základem toho, aby svědek mohl dostát své povinnosti svědčit, je řádné předvolání. Předvolání může být učiněno písemně, ústně, telefonicky nebo elektronicky. Předvolání musí obsahovat místo a čas konání výslechu, uvedení, o jakou věc se jedná a v jakém procesním postavení se předvolaná osoba nachází. Oproti předvolání obviněného nemusí být písemné předvolání svědkovi doručováno do vlastních rukou, ale může být doručeno dle § 62 a 63 tr. řádu, včetně možnosti uložení doručované zásilky a fikce doručení. Za doručené se považuje i takové předvolání, které svědek odmítne převzít. Svědek musí být také řádně poučen o následcích neuposlechnutí výzvy a nedostavení se. Mezi takové následky patří uložení pořádkové pokuty nebo předvedení (viz výše).

Dostavit se mají povinnost všechny osoby i ty, jejichž výslech je zakázán nebo ty, které mají právo výpověď odepřít. Jedinou výjimku tvoří osoby, které požívají diplomatickou imunitu a výsady ve smyslu § 10 tr. řádu.⁵¹

Některé další osoby jsou z povinnosti vypovídat vyňaty:

- Osoby, jejichž výslech je zakázán dle § 99 tr. řádu,
- osoby oprávněné odepřít výpověď dle § 100 tr. řádu,
- poslanci a senátoři (čl. 28 Ústavy),
- soudci Ústavního soudu (čl.86 odst. 3 Ústavy).⁵²

- **Průběh výslechu**

Stejně jako u každého výslechu je jeho základem a předpokladem úspěšného provedení kvalitní příprava. Je třeba, aby si vyslychající zjistil informace o osobě svědka, především o jeho vztahu k trestní věci a na ní zainteresovaným osobám. Pokud to složitost situace vyžaduje, je možné k výslechu přizvat konzultanta. Po zahájení trestního stíhání je oprávněn být přítomen výslechu také obhájce. Toto neplatí, pokud nelze provedení

⁵⁰ Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0 s. 388

⁵² FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0 s. 388 - 390

výslechu odložit nebo o něm obhájce vyrozumět. V případě, že se jedná o výslech utajovaného svědka, musí policejní orgán podniknout takové kroky, aby znemožnil obhájci zjistit totožnost svědka.

Výslech svědka je možné rozdělit na 3 části:

1. Úvodní stádium

Na počátku výslechu musí být ověřena totožnost svědka, zjišťuje se jeho vztah k trestní věci. Vyslýchající musí svědka před započítím výslechu řádně poučit. Svědka je třeba poučit o jeho právu odepřít výpověď, o zákazu výslechu, právu žádat utajení totožnosti svědka dle § 55 odst. 2 tr. řádu. Dále musí být vyslýchaný poučen o povinnosti vypovídat úplnou pravdu a nic nezamlčet. Také musí být poučen o následcích křivé výpovědi a o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu. Dle § 104 tr. řádu má svědek, který se řádně dostavil na předvolání nárok na svědecké, tedy na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci. Svědek má právo vypovídat ve svém mateřském jazyce. V případě, že nehovoří česky, je přizván tlumočník. Výpověď je sepsána v českém jazyce. Pouze pokud je zapotřebí doslovné znění výpovědi, zapíše se to v jazyce jak českém, tak cizím.

2. Monolog

Svědék v této fázi výslechu hovoří sám. Smyslem je, pokud možno získat úplný a jasný obraz o skutečnostech důležitých pro trestní řízení. Vyslýchající by v této fázi neměl, pokud to není nezbytně nutné zasahovat do plynulosti výpovědi. Je žádoucí, aby svědek kromě skutečností uvedl také jejich zdroj. Vyslýchajícímu může tato informace pomoci při vyhledávání dalších důkazů. Není možné, aby se svědek odkázal na úřední záznam o svém předchozím podaném vysvětlení. Nicméně je nutné svědkovi umožnit, aby při výslechu nahlédl do svých písemných poznámek.

3. Dialog

Poté co svědek dokončí svoji souvislou výpověď, nastává fáze kladení otázek, kdy mu vyslýchající, případně obhájce obviněného může klást doplňující otázky. Otázky by měly být jasné, přímé a stručné. Stejně jako u obviněného jsou naopak zakázány otázky sugestivní, kapciózní. Pokud se jedná o osobu mladší 18 let, mohou jí být pokládány

otázky pouze prostřednictvím orgánu činného v trestním řízení. Pokud se jedná o otázky zasahující do intimní oblasti, je třeba se řídit několika pravidly:⁵³

– je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení, tj. odpověď svědka na takové otázky má nezastupitelný důkazní význam,

– otázky je třeba pokládat zvláště šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výslech opakovat, tj. při co nejmenším zásahu do svědkovy intimní sféry je nutno opatřit maximum nezbytných důležitých poznatků, a to v rámci jediného výslechu,

– formulaci otázek je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu svědka, tj. všem individuálním zvláštnostem svědka v době jeho výslechu.⁵⁴

V případě, že je zapotřebí ověření rukopisu je svědek povinen napsat potřebný počet slov. Zvláštní podmínky při výslechu svědka platí v případě provádění rekognice a konfrontace.⁵⁵

• **Hodnocení svědecké výpovědi**

Z hlediska věrohodnosti je možné rozdělit svědky do dvou skupin:

1. nespolupracující svědek – může se jednat o osoby, které vypovídají jinak než v přípravném řízení, osoby, které vědomě či nevědomě neuvádějí skutečnosti, které jsou pravdivé nebo vypovídají lživě jako v přípravném řízení ať už v prospěch či neprospěch obviněného
2. spolupracující svědci – spolupracující svědek je pro vyslychajícího důležitým zdrojem informací. I v tomto případě může nastat situace, že ačkoliv svědek spolupracuje a chce vypovídat pravdu, je jeho výpověď nepřesná nebo dokonce lživá. Vše závisí na subjektivním vnímání dané situace svědkem a na objektivních okolnostech. Na tyto okolnosti je třeba při posuzování svědecké výpovědi vzít zřetel a správně je vyhodnotit.

Z hlediska věrohodnosti svědka je důležité zaměřit se na:

- a) Okolnosti, které mohou ovlivňovat svědeckou výpověď – jedná se o okolnosti,

⁵³ ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0 s. 1489

⁵⁴ Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0 s. 1492

kteře nastaly po vyšetřované události. Můžē jít například o obavy svědka pramenící z výhrůžek obviněného nebo naopak z popudu dosáhnout pomsty. Orgán činný v trestním řízení musí brát v potaz pouze skutečnosti, které svědek uvádí, nikoliv jejich hodnocení,

- b) schopnost svědka vnímat okolnosti, o nichž má vypovídat – vnímání rozhodných skutečností je závislé na mnoha okolnostech a také na vlastnostech svědka. Můžē se jednat jednak o věk vyslychaného (dítě bude jinak vnímat rychlost vozidla než dospělý člověk) a hlavně na fyzických vlastnostech vyslychaného (únava, špatný zrak, špatný sluch). Schopnost svědka vnímat okolnosti je také ovlivněna povahou vnímaných skutečností. Skutečnosti, které jsou mimořádné, svědka více zaujaly a mnohem lépe se mu pamatují než ty, které jsou běžné. Schopnost vnímání můžē být také ovlivněna rozrušením svědka, především pokud se jedná o poškozeného,
- c) schopnost svědka zapamatovat si určité okolnosti a uchovat je v paměti – v podstatě není reálné, aby si svědek zapamatoval do úplných detailů skutečnost, o které vypovídá. V průběhu času svědek zapomíná nebo je jeho výpověď ovlivněna různými doplňky. Můžē se jednat o jeho vlastní fantazii (ta pracuje především u dětí) nebo o připomínky, které slyšel od jiných osob. Na reálnost vzpomínek má vliv nejen doba, která uplynula od popisované události ale také vlastnosti paměti. Někteří svědci mohou mít lépe vyvinutou sluchovou paměť, jiní zrakovou. Paměť mohou také ovlivňovat různé choroby spojené s věkem nebo v důsledku onemocnění či nehody,
- d) schopnost svědka správně reprodukovat vnímané a zapamatované skutečnosti – tato schopnost můžē být velmi ovlivněna chováním vyslychajícího.⁵⁶

3.4 Specifika výsledku dle trestní minulosti vyslychaného

Osoby obviněné můžeme rozdělit dle jejich trestní minulosti, což se pak odráží ve způsobu výsledku a postupu vyslychajících. Dle trestní minulosti se rozlišuje:

- 1) výsledek osoby dosud netrestané,
- 2) výsledek osoby trestané,
- 3) výsledek recidivisty.⁵⁷

⁵⁶ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0 s. 397 - 400

⁵⁷ STRAUS, Jiří a kol. Kriminalistická taktika. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-095-6 s. 103

Ad. 1) Tento výslech se řadí mezi základní výsledky, které ve většině případů nejsou ničím výjimečné. Osoba, která je vyslýchána, se často ocitá poprvé v přímém kontaktu s policistou a má k němu přirozený respekt a důvěřuje mu. Vzhledem k tomu, že byla doposud bezúhonná, je si vědoma svých právních vědomostí a dodržuje určitý řád, ať už společenský či legislativní, nemá potřebu se vůči policistovi chovat nedůstojně a ve výpovědi uvádět lživá tvrzení. Samozřejmě nelze takovou osobu vnímat jako ideální příklad, neboť jsou ve společnosti zastoupeny osoby, které i když nebyly nikdy trestané, nemají tento přirozený respekt a smysl pro spravedlnost, ať už z nějakého vrozeného vnímání společnosti, či z historického úhlu pohledu.⁵⁸

Ad. 2) Výslech osoby, která byla v minulosti trestána, neboť porušila platný právní řád a byla za to odsouzena, je v mnoha ohledech odlišný od výše uvedených osob doposud netrestaných. Tyto osoby už mají určitou zkušenost s Policií České republiky a právní vědomí mají většinou zkreslené, nebo si zákon pro sebe vysvětlují jim přijatelnějším způsobem. Samotný výslech je ovlivňován mnoha faktory. Mezi ty základní patří, zda vyslýchaná osoba má s policií pozitivní zkušenosti či spíše negativní. Pozitivními zkušenostmi je myšleno, zda při předchozím jednání s policií byl mezi vyslýchaným a vyslýchajícím vzájemný respekt a sliby, které policista dal vyslýchané osobě, splnil. Zda se k ní při výslechu choval slušně a korektně a nesnažil se jí svými otázkami natlačit do výpovědi, kterou vyslýchaná osoba uvést nechtěla. K negativním zkušenostem si ve většině případů udělá ten první krok sama vyslýchaná osoba, která policistou pohrdá a výpověď vnímá jako poslední akt před potrestáním. Důvěryhodně také na vyslýchanou osobou nepůsobí, pokud jí policista v minulosti něco slíbil a nesplnil to, nebo pokud k výslechu od začátku přistoupil autoritativním způsobem a vyslýchané osobě nedal prostor se k věci vyjádřit ze svého úhlu pohledu. Kvůli těmto negativním zkušenostem osoba pak uvádí lživé informace, nebo se k celé věci odmítá jakkoliv vyjadřovat. O tom, jakým směrem se výslech osoby v minulosti trestané bude vyvíjet, velmi záleží na předchozí zkušenosti vyslýchané osoby s policií. Nelze však říci, že to tak bude v každém případě, neboť jako u každého výslechu záleží na taktice jeho vedení, kterou vyslýchající zvolí, na jeho připravenosti a zkušenostech.⁵⁹

⁵⁸ NĚMEC, Miroslav. Kriminologická taktika pro policisty a studenty policejní akademie České republiky. Praha: ABOOK, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9., s. 335

⁵⁹ NĚMEC, Miroslav. Kriminologická taktika pro policisty a studenty policejní akademie České republiky. Praha: ABOOK, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9., s. 336

Ad. 3) Výslech recidivistů, tedy osob, které opakovaně páchají trestnou činnost, jsou pro ni opakovaně vyslýchány a odsouzeny, je specifický v mnoha směrech a řadí se mezi velmi obtížné výslechy z pohledu taktiky. Základním pravidlem těchto výslechů je kvalitní příprava, vyslýchající osoba si musí důkladně nastudovat případ včetně všech jeho okolností a možných verzí, kterých se vyslýchaná osoba bude držet a bude se na ně odkazovat. Přípravou se rozumí i zjištění informací o vyslýchané osobě, a to jak z informačních systémů policie, tak i například ze sociálních sítí či od ostatních osob, již se daná trestní věc týká. U vyslýchanych osob se zjišťují jejich majetkové poměry, intelekt, psychologická stránka osobnosti, ale i zda osoba v minulosti svoji trestnou činnost popírala nebo se k věci doznala. U recidivistů je velký důraz kladen na důkazy, které je třeba před výslechem zajistit. Jedná se o veškeré důkazní materiály, které by potvrzovaly či vyvracely výpověď vyslýchané osoby. Taktické postupy u výslechu recidivisty jsou individuální a nelze je obecně předjímat, vždy je ale základem již zmiňovaná kvalitní příprava.⁶⁰

⁶⁰ NĚMEC, Miroslav. Kriminalistická taktika pro policisty a studenty policejní akademie České republiky. Praha: ABOOK, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9., s. 336

4 Provádění výsledku za použití videokonference

Videokonference je tzv. multimediální komunikace, při které je možné mezi účastníky současně sdílet zvuk, obraz a data. V roce 2011 byl zákonem č. 459/2011 Sb. novelizován trestní řád a s účinností od 1. 1. 2012 je možné provádět úkony trestního řízení za užití videokonference. Úkony prováděné prostřednictvím videokonferenčního zařízení jsou upraveny v § 52a tr. řádu. Užití těchto zařízení může pomoci ke zjednodušení a zrychlení trestního řízení a také k úspoře nákladů vynaložených při těchto řízeních. Způsob provádění videokonference lze provádět jen v těch situacích, které jsou k tomu příhodné a za žádných okolností nesmí být použitím videopřenosu narušena práva osoby, které se tyto úkony týkají. Výslech za užití videokonferenčního zařízení lze aplikovat pouze ve třech případech:

- a) je-li to potřebné při ochraně práv osob,
- b) vyžadují-li to bezpečnostní důvody,
- c) vyžadují-li to jiné závažné důvody.

Ad a) Pro ochranu práv osob je určující věk a zdraví osob. Konkrétně je tato ochrana aplikována na svědky a jiné osoby mladší osmnácti let (mladistvé) nebo naopak na osoby vysokého věku. Dalším důvodem je situace, kdy osoba nemůže být přítomna výsledku s ohledem na její zdravotní stav, dlouhodobý nebo akutní.

Ad b) Bezpečnostní důvody se týkají všech účastníků trestního řízení. Mezi nejčastější důvody lze zařadit ohrožení života či zdraví vězně nebo snaha o jeho osvobození.

Ad c) Jiné závažné důvody vyplývající především z dodržování procesních lhůt.⁶¹

V § 111a tr. řádu je zmiňován výslech pomocí videokonferenčního zařízení v obecné rovině, z čehož vyplývá, že tento výslech lze provádět na všech místech, která jsou takovým zařízením vybavena, přičemž musí být zajištěno právo na spravedlivý proces. Obviněný, který bude vyslýchán prostřednictvím videokonferenčního zařízení, musí mít možnost radit se se svým obhájcem. Obhájci obviněného proto musí být dána možnost, aby se takového výsledku účastnil. Obhájce se vyrozumívá o místě, kde bude videokonference s obviněným prováděna. Obdobně je tomu i při výsledku spoluobviněného, svědka nebo znalce. Orgán činný v trestním řízení, který v rámci

⁶¹ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0 s. 611

dožádání zajišťuje výslech za využitím videokonference, musí důkladně ověřit totožnost vyslychané osoby, neboť vyslychající se tohoto úkonu nemůže fyzicky zúčastnit. Další nezbytnou náležitostí při výslechu prováděného pomocí videokonferenčního zařízení je řádné poučení vyslychaných a účastníků se osob. Poučení musí být provedeno na samotném počátku výslechu a mělo by informovat dotyčné osoby o průběhu celého úkonu. V případě narušení videokonference nějakými technickými potížemi, může vyslychaná osoba proti tomuto úkonu vznášet námitky. Je tudíž žádoucí, aby osoby, které dohlíží na průběh videokonference na straně vyslychané osoby, byly po celou dobu úkonu přítomny a případné technické potíže včas avizovaly.⁶²

4.1 Použití videokonferenčního zařízení v praxi

Výslech pomocí videokonferenčního zařízení lze rozdělit na jednotlivé části - jedná se o přípravu, samotný výslech a ukončení výslechu.

- **Příprava**

Je nutné si uvědomit, že stěžejním úkolem při videokonferenčním výslechu bude technická stránka věci. Z tohoto důvodu vyplývá, že příprava takového výslechu bude náročnější. Nejprve je třeba výslech naplánovat a zajistit vhodné výslechového prostředí. S ohledem na technickou náročnost výslechu je třeba provést rezervaci na konkrétní den a čas v systému k tomu určeném, aby nedošlo k překrytí zájmové doby jiným výslechem prováděným jiným orgánem činným v trestním řízení. Prostor, ve kterém bude výslech prováděn je vybíráno i s ohledem na taktické postupy, které chce vyslychaný v průběhu aplikovat. Následně si vyslychající připraví formuláře, listinné důkazy, které budou vyslychanému předkládány, poučení a pokyny o průběhu videokonference, s nimiž je třeba seznámit účastníky se osoby. Před započítím výslechu proběhne kontrola, zda se záznam nahrává a účastníci se osoby jsou informovány o tom, že od okamžiku, kdy výslech započne, bude spuštěno nahrávání, přičemž provedený záznam lze v průběhu výslechu zastavit, vrátit a znovu přehrát.

- **Výslech**

V okamžiku, kdy je výslech prostřednictvím videokonferenčního zařízení zahájen, uvede se čas a datum do protokolu společně s tím, že je využita právě tato forma

⁶²Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 459/2011 DZ

provádění výslechu. Před výpovědí vyslychané osoby je uveden důvod, proč byl tento způsob výslechu upřednostněn, představí se osoby na úkonu zúčastněné a ověří se totožnost vyslychané osoby. Následně je vyslychaná osoba seznámena s předmětem výslechu a je poučena dle jejího procesního postavení, že kdykoli v průběhu videokonference může uplatňovat námitky týkající se technického provádění výslechu. Poté je vyslychaný dotázán, zda všemu porozuměl a zda může samotný výslech započít. Fáze souvislého líčení – monolog, odpovídá běžné formě výslechu. Stejně je tomu u dialog - části výslechu, v níž jsou vyslychajícím pokládány doplňující otázky. Poté je dotázána vyslychaná osoba a další osoby, zda mají něco k doplnění nebo zda chtějí uplatnit nějaké námitky. V případě, že není žádných námitek a doplnění, přečte vyslychající sepsanou výpověď, kterou si vyslychaná osoba může zároveň číst prostřednictvím formuláře, který je sdílen videokonferenčním zařízením. Vyslychaná osoba potvrzuje, že protokol o výslechu souhlasí s jeho výpovědí. Na závěr je do protokolu uveden čas a datum ukončení výslechu.

- **Ukončení výslechu**

Výslech je ukončen podepsáním protokolu, načež se tak děje pouze ze strany orgánu činného v trestním řízení, který výslech vedl. Protokol také podepisují účastníci úkonu, kteří se nachází na témže místě jako vyslychající. Součástí finální fáze tohoto úkonu je přepis obrazového a zvukového záznamu na paměťové médium, které je připojeno k protokolu. Vyslychající je osoba, která provede odpojení od videokonferenčního zařízení.⁶³

4.2 Pol Point

Pol Point je technické zařízení, které bylo vybudováno na principech videokonferenčního přenosu a slouží pro potřeby komunikace občanů s Policií České republiky (dále jen PČR). Jedná se o moderní a efektivní způsob komunikace prostřednictvím videokonferenčního přenosu, který je možné realizovat ze zařízení Pol Point nebo z vlastních prostředků IT, jako např. smartphonu, notebooku či tabletu. Občan se pomocí videokonference spojí s příslušníkem PČR a dojde tak k přijetí oznámení, provedení výslechu či jiného úkonu.

⁶³ Kučera, Václav. Metodika Výslechu Prostřednictvím Videokonferenčního Zařízení V Trestním řízení. Vydání: druhé.

Hlavní myšlenkou tohoto projektu je ochrana obětí trestných činů zejména mravnostního a násilného charakteru. Oběti těchto činů mají strach z reakce svého okolí, z medializace svých případů, ale také z reakce policistů a samotného dopadu trestního řízení. Pol Point byl realizován, aby byla snížena latence těchto činů a pomohl obětem s důvěrou v orgány činné v trestní řízení.

Zařízení není určeno výlučně pro oběti trestných činů, ale také pro oznamovatele, pro které je tato forma podání oznámení přijatelnější. V současné době je v ČR 33 zařízení typu Pol Point a ze strany PČR je vyvíjena intenzivní snaha o to, aby se tento projekt dále rozšiřoval a napomohl efektivní komunikaci občanů s PČR.⁶⁴

⁶⁴POL POINT, [online] [cit. 10. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stredocesky-kraj-pol-point-kontakti-misto-policie.aspx>

5 Dokumentace výslechu

Dokumentace výslechu je složitý a specifický úkon trestního řízení. Slouží k zachycení informací, jejich dlouhodobému, ne-li trvalému uchování a případné budoucí využitelnosti. Policejní orgán, státní zástupce a v konečném stádiu soud pracují s dokumentací jako s objektivními a přesnými informacemi, které vyslýchaný ve své výpovědi uvedl. Pravidla a konkrétní postupy, jak si v dokumentaci počínat, jsou uvedeny v trestním řádu.⁶⁵

*„Dokumentace výslechu je souhrn činností vyšetřovatele směřujících k objektivnímu a trvalému podchycení kriminalisticky relevantních informací obsažených ve výpovědi“.*⁶⁶

Hlavním pramenem pro správné vyhotovení dokumentace je trestní řád, který se opírá o zásady, které někteří autoři považují za nezbytné v rámci dokumentace výslechu. Podle Strause⁶⁷ jsou těmito zásadami *výstižnost, objektivnost, autentičnost, přesnost, jednoznačnost a úplnost*. Podle Němce⁶⁸ se jedná o *včasnost provedení dokumentace výslechu, nenahraditelnost dokumentace, objektivnost a úplnost*.

Dominantním způsobem dokumentace je protokol, jeho náležitosti jsou uvedeny v § 55 tr. řádu, přičemž je nutno dále přihlídnout k procesnímu postavení vyslýchaného.

- **Protokol o výslechu**

Protokol má listinnou podobu a může být doplněn o zvukový nebo obrazový záznam. Protokol se skládá ze tří částí, které lze označit jako úvodní, popisnou a závěrečnou. Úvodní část protokolu obsahuje označení orgánů, který úkon provádí, identifikační údaje úředních a přítomných zúčastněných osob, předmět úkonu, čas a místo provedení. Nasvědčují-li okolnosti tomu, že osobě v procesním postavení svědka či osobě jemu blízké v souvislosti s podáním výpovědi hrozí újma na zdraví nebo jiné nebezpečí a není možné zajistit jeho ochranu jiným způsobem, totožnost svědka se do protokolu neuvádí. Osoba je poučena o právech týkajících se utajení jeho totožnosti a podepsání

⁶⁵ Konrád Z. Němec M. Novotný F. Vybrané otázky teorie a praxe výslechu. Praha 2008. ISBN 978-80-7251-2. str. 84

⁶⁶ PROTIVÍNSKÝ, Miroslav - PRERAD, Vladimír - MUSIL, Jan. Taktika výslechu v přípravném řízení trestním. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987, s. 109.

⁶⁷ STRAUS, Jiří a kol. Kriminalistická taktika. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-095-6, s. 124-125.

⁶⁸ NĚMEC, Miroslav. Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze. 1. vydání. Praha: ABOOK s.r.o., 2017, s. 369-370.

protokolu smyšlenými údaji, které jsou vedeny ve spise, dokud si to situace vyžaduje. Obdobné je to v případě úředního záznamu o podání vysvětlení. Totožnost je známa pouze OČTŘ. Popisná část je nejobsáhlejší a vychází zejména z výpovědi vyslychané osoby. Tato část je doplněna o otázky vyslychajícího, které nesmí být sugestivní ani kapiózní a musí být v protokolu řádným způsobem zaneseny. Závěrečná část protokolace slouží především ke shrnutí a kontrole vyslychanou osobou, zda s touto zaznamenanou formulací výpovědi souhlasí, případně kde žádá její doplnění. Protokol o výslechu je ukončen podpisem od všech na úkonu zúčastněných osob. V případě, že vyslychaný odmítne protokol podepsat nebo k němu má nějaké námítky, tak o tom vyslychající provede do protokolu zápis. Za správnost protokolu odpovídá ten, kdo úkon provedl.⁶⁹

Způsob sepisování protokolu se odvíjí především od zkušeností vyslychajícího. Všechny způsoby musí být v souladu se zákonem a vyslychající by měl respektovat výše uvedené zásady. V praxi jsou aplikovány tři způsoby sepsání protokolu o výslechu. Prvním způsobem je doslovný zápis výpovědi. Jedná se o běžný způsob dokumentace výslechu, který důkladně a přesně vystihuje výpověď vyslychaného. Negativem je riziko ztráty kontaktu s vyslychaným a přílišná soustředěnost na protokolaci, což vede k narušení plynulosti celého úkonu. Druhým způsobem je sepisování protokolu po částech. Podstatou je nechat vyslychaného vždy nějakou dobu hovořit, přičemž si vyslychající dělá poznámky, ze kterých následně sepíše část výpovědi. Tento způsob může působit chaoticky a hrozí, že vyslychající ztratí nebo pozmění výpověď, kterou uvedl vyslychaný. Tento způsob je v praxi využíván těmi zkušenějšími vyslychajícími a zejména v situaci, kdy je důležité udržet kontakt s vyslychaným. Posledním způsobem dokumentace výslechu je sepsání protokolu až po úplné výpovědi vyslychaného. Pokud bychom měli porovnat způsoby dokumentace podle obtížnosti, je tento zajisté nejsložitějším. Vyslychající si musí pamatovat celý průběh výpovědi, kterou po skončení monologu následně zaprotokoluje. Kladem a určitým taktickým hlediskem je navázání plného kontaktu s vyslychaným a možnost pozorovat jeho změny chování a reakce v průběhu podávání výpovědi. Negativem je v tomto případě možnost změny či ztráty relevantních informací a riziko zkreslení.⁷⁰

⁶⁹ ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0 s. 620

⁷⁰ STRAUS, Jiří a kol. Kriminologická taktika. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-095-6 s. 124.

6 Empirické šetření

V praktické části bakalářské práce autor zjišťoval za pomoci řízeného rozhovoru s policisty, jak probíhá výslech a vše kolem něj v praxi. K získání potřebných informací autor zvolil kvalitativní metodu řízených rozhovorů. Rozhovory byly uskutečněny s policisty, kteří při své činnosti provádí výslechy, včetně výslechu za užití videokonference. Autor za tímto účelem čtyři policisty různého služebního zařazení. Rozhovor obsahuje 12 otázek. Na závěr kapitoly autor kompletně vyhodnotil získané odpovědi.

6.1 Zkoumaný vzorek - respondenti

R1 – policista služebně zařazen na Službě kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, odbor hospodářské kriminality,

R2 – policista služebně zařazen na Službě kriminální policie a vyšetřování Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, odbor obecné kriminality,

R3 – policista služebně zařazen na Službě kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Plzeň, odbor hospodářské kriminality,

R4 – policista služebně zařazen na Službě kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Plzeň, odbor obecné kriminality.

6.2 Samotný výzkum za použití rozhovoru

1) **Mohl/a byste se, prosím, představit a uvést, jak dlouho a kde u policie v současné době pracujete? Jaké máte hodnostní označení a zároveň jakým typem trestné činnosti se zabýváte?**

R1 – Jmenuji se Denisa Malá a u policie pracuji od roku 2002. Prošla jsem základními útvary, okresní kriminálkou, kde jsem působila téměř šest let a v současné době jsem třetím rokem na krajské kriminálce. Pracuji na pozici vyšetřovatelky v hodnosti kapitán a zabývám se hospodářskou trestnou činností.

R2 – Jmenuji se Zuzana Nováková, u Policie ČR pracuji od roku 1999, ve služebním poměru jsem od roku 2000, hodnost kpt., pracuji na krajském ředitelství policie na odboru obecné kriminality, zabývám se problematikou mládež a mravnosti.

R3 – Jmenuji se David Vejskal, ve služebním poměru příslušníka bezpečnostního sboru Policie ČR jsem od listopadu 2005. V současné době jsem na pozici zástupce vedoucího

obvodního oddělení Plzeň – Skvrňany v hodnostním označení nadporučík, ale ještě v nedávné době jsem byl vyšetřovatelem zařazeným na Městském ředitelství Plzeň, Oddělení hospodářské kriminality (dále jen „hospodařina“). Obecně na hospodařině jsme se zabývali trestnými činy z Hlavy V. (tr. činy proti majetku) a Hlavy VI. (tr. činy hospodářské) zvláštní části trestního zákoníku.

R4 – Jmenuji se nrap. Matěj Tobrman a ve služebním poměru jsem čtrnáctým rokem. V současné době jsem služebně zařazen na Službě kriminální policie a vyšetřování Městského ředitelství Plzeň, konkrétně na oddělení obecné kriminality, přičemž se zásadně věnuji problematice drog, tedy jsem členem tzv. Toxi týmu.

2) Mohl/a byste specifikovat, jakých trestných činů se tato problematika týká a zároveň uvést závažnost těchto trestných činů?

R1 – Hospodářská trestná činnost je v trestním zákoníku konkrétně vymezena v šesté hlavě. Tam jsou uvedeny trestné činy daňového charakteru, trestné činy ve vztahu k měně, trestné činy z oblasti podnikání a obchodu a trestné činy na ochranu autorských a průmyslových práv. Tyto trestné činy, mimo těch daňových, kterými se vůbec nezabývám, bývají spíše sporadicky. Osobně více řeším trestné činy, které mají hospodářský charakter, ale jsou v jiné hlavě trestního zákoníku. Mluvím o podvodu, zpronevěře, úvěrovém podvodu, pojistném podvodu. Co se týče závažnosti, tak trestní řád a věcná příslušnost stanoví, že krajská kriminálka vede trestní řízení ve věcech, které jsou zločiny. Z toho plyne závažnost. Jsou to takové trestné činy, kde byla způsobena škoda velkého rozsahu, tedy nejméně 10 milionů.

R2 – Jedná se převážně o zločiny, kde dolní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody začíná na 5 letech, a to zejména znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, mnohdy v jednočinném souběhu s přečiny ohrožování výchovy dítěte, soulož mezi příbuznými, šíření dětské pornografie atd. Závažnost je maximální, protože se jedná zejména o znásilněné děti, kde v 99 procentech je násilníkem osoba, kterou znají, rodinný příslušník, kamarád apod.

R3 – Na hospodařině jsem se nevěnoval čistě hospodářským trestným činům z Hlavy VI. zvláštní části trestního zákoníku. Tyto hospodářské trestné činy jsou sice důkazně složité (mnohdy je vyžadováno znaleckého posudku), ale jejich počet není tak veliký. Na oddělení byli vyšetřovatelé, kteří se věnovali určitému úseku hospodářské problematiky. Jednalo se zejména o kolegy „daňáře“, nebo např. „úpadkáře“ či se zaměřením na

„autorská práva“. Nicméně moje problematika byla z řad trestných činů proti majetku, zejména obecné podvody, úvěrové podvody, zpronevěra či neoprávněné užívání cizí věci. Závažnost jednotlivých případů se lišila skutek od skutku dle způsobu jednání pachatele a výše způsobené škody. Hodnocení závažnosti jednotlivých skutků bych ale ponechal na soudu, protože jenom tam se má rozhodnout o vině a nevině pachatele a dále o výši trestu, který má odrážet právě závažnost daného skutku. Jinou závažnost skutku bych viděl u jednání pachatele, který se obohatil protiprávním jednáním např. o milion korun na velké korporátní společnosti, která újmu skoro ani nepocítila, nebo na drobném živnostníkovi, který tím přišel o živnost a svou budoucnost.

R4 – Jak jsem již uvedl k předchozí otázce, jsem v současné době členem Toxi týmu Městského ředitelství Plzeň. Z názvu již vyplývá, že se výhradně zabýváme trestnými činy, které souvisejí s problematikou drog. Jedná se tedy o trestné činy, které lze nalézt v hlavě VII. zvláštní části trestního zákoníku. Snažíme se zaměřovat hlavně na výrobu a pěstování omamných a psychotropních látek. Každá problematika, resp. okruh trestných činů, je závažná, resp. má značný dopad na společnost. Závažnost, resp. nebezpečnost trestné činnosti patří v tom, že na danou trestnou činnost navazují další druhy trestné činnosti, zejména majetková a násilná.

3) V jakém postavení vyslýcháte osoby poté, co bylo zahájeno trestní stíhání a co je pro tyto výsledky specifické?

R1 – Pokud bylo zahájeno trestní stíhání, jedná se o obviněného, svědka, znalce. Vzhledem k tomu, že se především jedná o vyšetřování trestných činů, jejichž horní hranice trestu je vyšší než pět let, tak musí mít obviněný obhájce. Specifické to je tedy v tom, že každého výsledku se tento obhájce může účastnit. Takže se s ním nesetkáte jenom při výsledku obviněného, ale u všech výsledcích, kterých se chce účastnit. To je rozdíl oproti podání vysvětlení, kde jste pouze s vyslýchanou osobou.

R2 – Osoby jsou po zahájení trestního stíhání v postavení svědka nebo obviněného. Specifické je, že u výsledků je přítomen obhájce obviněného, zmocněnec poškozeného, případně důvěrník, u dětí mladších 18 let i zástupce OSPODu a někdy i rodiče, pokud jej ale nepotřebují ve věci vyslýchat jako svědky a někdy zveme k výsledku i znalce – dětského psychologa, který bude ve věci přibrán k vypracování znaleckého posudku.

R3 – Obecně bych rozdělil osoby účastnící se na trestním řízení ve stádiu vyšetřování na obviněného, poškozeného, svědka a ostatní. Specifický je přístup a postup u výsledku

všech těchto osob. U hospodářských trestných činů lze s největší pravděpodobností předpokládat i účast obhájce, kterého si může přizvat obviněný, tak i zmocněnce u poškozeného. U obviněného se dle výše způsobené škody a tím stanovené právní kvalifikace může jednat jak o nutnou obhajobu dle § 36 tr. řádu, tak i o obhájce zvoleného. Výsledky obviněného za účasti obhájce jsou svým způsobem specifické. Nejde o to, že by ze strany policie docházelo u výsledech bez obhájce k porušování zákona, ale vedení takového výslechu je odlišné. Obhájce vždy využívá všech svých možností k dosažení svého cíle. A cílem je získat co největší prospěch pro svého klienta. U většiny trestních věcí, již se účastnil obhájce, došlo k podání stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání.

R4 – Zde je nutné nejprve určit postavení osoby v trestním řízení. Pokud se budeme bavit o osobě, které bylo sděleno obvinění dle § 160 odst. 1 trestního řádu, tak tato osoba je vyslýchána v procesním postavení obviněného. Výslech je tedy proveden dle ustanovení § 91 a násl. trestního řádu a zaznamenává se do protokolu o výslechu obviněného. Po zahájení trestního stíhání jsou další osoby vyslýchány v procesním postavení svědka. Výsledky po zahájení trestního stíhání jsou specifické zejména z pohledu práv a povinností obviněných, resp. svědků. Je nutné taktéž pamatovat, že u vybraných trestných činů, resp. trestních sazeb, je nutná přítomnost obhájce. Specifická je taktéž další použitelnost výslechů, zejména v řízení před soudem.

4) Kolikrát a za jakým účelem se s uvedenými osobami setkáte před zahájení trestního stíhání a na co se při těchto setkáních zaměřujete? Snažíte si je nějak připravit ke spolupráci nebo si je tzv. načíst?

R1 – To je různé. S prověřovaným byste se měl setkat nejméně jednou. Někdy to nevyjde vůbec, někdy třeba desetkrát. U svědka se vidíte nejméně jednou a znalce mnohdy přibíráte až po zahájení trestního stíhání. U prověřovaných se většinou snažím zjistit, jestli mi lžou. Snažím se je tzv. načíst. U svědků to je obdobné.

R2 – Setkám se s nimi minimálně jednou, buď při podání trestního oznámení, nebo při podání vysvětlení, případně vícekrát, když je třeba něco doplnit. Nijak zvlášť si je nepřipravuji, snažím se pouze o slušné jednání při komunikaci. Maximálně je připravím na to, že je budu muset, bohužel, obtěžovat ještě jednou, kdy je po zahájení trestního stíhání budu opětovně přeslýchávat, aby výpověď byla procesně použitelná.

R3 – Počet setkání s osobami se liší. U jednoduchých věcí postačí jeden výslech. Někdy ale za účelem odstranění rozporů je zapotřebí výslechů více. Většinou se jedná o odstranění závažných rozporů důležitých pro rozhodnutí ve věci. Nicméně nelze rozpory odstraňovat do nekonečna, takže řekl bych po dvou až třech výsleších by mělo být i na základě dalších zjištěných důkazů jasno, kde je pravda. U majetkových, nebo hospodářských trestných činů, jsem se vždy snažil se všemi stranami domluvit na vzájemné spolupráci s cílem získat podstatné informace pro trestní řízení. Samozřejmě ctím plně právo obviněného i na odmítnutí výpovědi dle zákona. Při výslechu se nejvíce snažím o to, aby osoby nevypovídaly lež nebo smyšlené informace. To jsou skutečnosti, se kterými se musí vyšetřovatel tzv. popasovat a musí se je pokusit vyvrátit. Tím je poté často odváděna pozornost od samotného jádra trestní věci.

R4 – Na každý výslech je potřeba se připravit. U některých výslechů je nutná větší příprava, u některých postačuje např. pouhá lustrace v policejních systémech. Pokud se budeme bavit o prověřovaných osobách, tak kontakt s těmito osobami před zahájením trestního stíhání je minimální. Ve většině případů jsou použity operativně pátrací prostředky dle trestního řádu, popř. jsou činěny další úkony trestního řízení. Prověřovaná osoba je ve většině případů vyslechnuta pouze jako zadržená osoba dle § 76 odst. 3 trestního řádu a poté již následuje sdělení obvinění dle § 160 odst. 1 trestního řádu. Samozřejmě se každou osobu snažíme připravit ke spolupráci, zejména navázat s osobou určitý kontakt a důvěru. Psychika každého pachatele je však jiná.

5) Na co se zaměřujete při přípravě výslechu obviněného, jak dlouho Vám taková příprava může trvat?

R1 – Každý skutek, který vyšetřuju je specifický ať do způsobu spáchání, počtu pachatelů, věku pachatelů, mentální úrovně, ale třeba i sociální inteligence. Pokud sděluji obvinění, bývá to zpravidla po delším prověřování, kdy jsem se s obviněným už několikrát, nejméně jednou viděla a mluvila jsem s ním. To znamená, že ho mám načteného nebo si to alespoň myslím. Pak už víte, jestli s Vámi bude spolupracovat, jestli bude lhát nebo ne. Před výslechem obviněného musím mít absolutní přehled o důkazech, které jsem do té doby nasbírala. Také si musím přečíst všechny jeho předchozí výpovědi. Často si zapisuju poznámky a hlavně si chystám otázky. Také se stane, že trestný čin je specifický a pachatel ho páchal např. prostřednictvím počítače, pak se musím mnohdy i poradit s kolegy, aby mi vysvětlili, jak je to možné. Abych nevypadala jak trubka.

Většinou si poznámky k výsledku obviněného dělám v průběhu, ale pak samotná příprava může trvat i několik hodin. Příklad od případu.

R2 – Před výsledkem obviněného se snažím načíst celý spis, abych na nic při výsledku nezapomněla. Příprava je různá, záleží na závažnosti dané trestní věci.

R3 – Zde samozřejmě záleží na složitosti případu, počtu důkazů a informací. Základ je mít spis tzv. načtený. Jestliže se bavíme o výsledku obviněného, tak se jedná již o vyšetřování a spisový materiál musí být natolik důkazně kompletní, že lze konstatovat, že se skutek stal, je trestným činem a spáchala jej konkrétní osoba. Vyšetřovatel musí znát i tu nejmenší informaci ze spisu, aby mohl případně konfrontovat tvrzení obviněného. Doba přípravy může být odlišná, záleží na tom, zda vyšetřovatel vedl spis již během prověřování a všechny důkazní informace získával sám a měl by se tedy v daném skutku plně orientovat, nebo spis dostal přidělen až ve stádiu vyšetřování a nebyl přítomen obstarání důkazům, které byly opatřeny v rámci prověřování. V druhém případě příprava zabere o hodně víc času. Může se jednat o hodiny, ale ve složitých případech i o dny, či týdny.

R4 – Opět je nutné uvést, že příprava se u každého obviněného liší. Obecně lze uvést zejména lustraci v policejních systémech se zaměřením na trestní minulost a zda osoba figuruje v dalších neukončených trestních spisech. Za důležité také považuji zjistit, zda se jedná o osobu, která trestnou činnost pouze páchá, popř. zda je sama uživatelem OPL. Taktéž bych uvedl význam stykových osob, rodiny apod. Pokud bych s případem nebyl seznámen, jednalo by se o přípravu v řádu několika hodin. Většinou se případem zabýváme několik měsíců a např. díky odposlechům či jiným úkonům si dovolím tvrdit, že jednotlivé obviněné osoby velmi dobře známe.

6) Co je pro výslech obviněného specifické? Jaké mohou nastat komplikace? V čem je jiný výslech za přítomnosti obhájce?

R1 – Vzhledem k tomu, že z povahy trestného činu musí mít obhájce, bývá to zpravidla poprvé, co se setkám s obhájcem obviněného. V tom je výslech jiný. Zaprvé se smí obviněný i během výsledku, ne tedy bezprostředně po položení otázky, radit a za druhé mnohdy obhájce přesvědčí klienta, aby nevypovídal. Takže občas máte pocit, že celá ta předchozí práce s obviněným přišla na zmar. Pokud vypovídat chce, bývá už od obhájce navedený a většinou je výslech v rozporu s předchozím podáním vysvětlení. U každého výsledku jste výrazně pozornější. Koukáte se na reakce, pohyb očí, co dělá s rukama, jak

dlouho o odpovědi přemýšlí. Závažná hospodářská trestná činnost je specifická v tom, že ji převážně páchají inteligentnější lidi než obecnou kriminalitu. Takže i jejich jednání u výslechu je na úrovni. Při výslechu nesmíte manipulovat a obhájce si dává pozor na to, jak máte položené otázky. Obhájce má také právo pokládat otázky. I v tom je to jiné. Někdy to i pomůže. Už se mi stalo, že otázka obhájce mě přivedla na novou otázku, která znamenala posun. Co se délky výslechu týče, tak to je různé. Někdy trvá hodinu, ale zažila jsem už výslech obviněného, co trval sedm hodin.

R2 – Obviněný může odmítnout vypovídat nebo může lhát. Komplikací může být, když je osoba stíhána ne vazebně a třeba se nedostaví k úkonu apod. Obhájce u našich trestních věcí je přítomen vždy. Za přítomnosti obhájce je třeba dávat pozor na způsob kladení otázek, aby nebyly třeba návodné, aby se tak předešlo námitkám ze strany obhájce.

R3 – Částečně jsem odpověď na tuto otázku uvedl již v předešlých odpovědích. Výslech obviněného je specifický v tom, že před tímto výslechem obviněný obdržel a musel se seznámit s usnesením o zahájení trestního stíhání. Zde je uvedeno, co je mu kladeno za vinu, jakého trestného činu se dopustil, popis skutku a popis důkazů, které k tomuto závěru vedou. Obviněný je tedy seznámen se skutkem a důkazní situací a vlastně k tomu se vyjadřuje. Výše jsem již uvedl specifika výslechu obviněného s obhájcem a také jsem uvedl možné komplikace při odmítnutí vypovídat nebo uvedení nepravdivých informací.

R4 – Výslech obviněného je specifický zejména jeho postavením. Obviněný je bohužel velice dobře seznámen s trestním řízením, a to z odůvodnění usnesení o zahájení trestního stíhání. Je si tedy velice dobře vědom trestu, který mu hrozí a nashromážděnými důkazy ze strany policejního orgánu. Výslech obviněného za přítomnosti obhájce je specifický zejména skutečností, že obviněnému je ve většině případů doporučeno, aby využil svého práva a ve věci nevypovídal. Výslech za přítomnosti obhájce může být samozřejmě nepříjemný zejména pro začínající, popř. méně zkušené policisty. Bez přítomnosti obhájce lze s obviněným navázat lepší kontakt.

7) Na co se zaměřujete při přípravě výslechu svědka, jak dlouho Vám taková příprava může trvat?

R1 – U svědka to je trochu jiné. I s ním jsem se předtím už musela setkat. Bývá pravidlem, že některý ze svědků je poškozený. V jeho případě mi příprava nějaký čas zabere. U ostatních je to o dohledání informací, co znám ze spisu a příprava otázek na doplnění některých informací, které jsou v rozporu nebo se na ně potřebuju doptat.

R2 – Stejně jako u obviněného, musí se načíst celý spis, aby se na něco nezapomnělo. Příprava trvá opět podle závažnosti případu hodinu až dvě, více se připravuji na výslech poškozeného, který se natáčí ve specializované výslechové místnosti na kameru.

R3 – U svědka je podstatné zjistit co nejvíce informací týkajících se skutku a jeho pachatele. U hospodářských trestných činu je také podstatné u svědka zjistit, zda nebyl v případě také zainteresován. Mnohdy se ze svědků stanou podezřelí z důvodu provázanosti jednotlivých jednání. Přípravu na výslech svědka nelze podcenit, přirovnal bych jí k přípravě na výslech obviněného.

R4 – Zde se má odpověď neliší od otázky ohledně přípravy výslechu obviněného. Nad rámec bych pouze uvedl ověření osobních vztahů svědka s obviněným. V daném případě je taktéž nutné zvážit a nabídnout svědkovi institut utajení totožnosti svědka.

8) Co je pro výslech svědka specifické? Jaké mohou nastat komplikace? Jak reaguje svědek na přítomnost obhájce?

R1 – Specifické to je v tom, že se jej účastní obhájce obviněného. To mnohdy vyvolá u svědka pocit nejistoty. Obhájce se totiž může svědka doptávat. No, a ne vždy je obhájce korektní. Od toho tam jsem já, abych jej trochu umravnila. Obhájce mívá také načtený spis, takže kolikrát se doptává na věci, které zazněly při podání vysvětlení a teď ne a reaguje na ně. Co se mě osobně týče, nemám s přítomností obhájce problém, ale vím, že svědci ano. Výslech může trvat různě dlouho. Osobně se snažím nevyslýchat svědky nepřiměřeně dlouho. Už z důvodu druhotné viktimizace. Ale ty informace z nich získat musíte.

R2 – Specifické je to, co jsem již uvedla, ve většině případů jde kromě obhájce o přítomnost zmocněnce, zástupce OSPODu, psychologa, případně jiných osob. Komplikací může být snad jen to, že svědek odmítne vypovídat nebo se nedostaví. Na přítomnost obhájce reagují svědci většinou normálně, někdy jsou jim nepříjemné jejich otázky.

R3 – Na část této otázky jsem odpověděl u v předešlé otázky. Komplikace mohou nastat v situaci, kdy si svědek uvědomí, že i on může být ve věci podezřelý. Poté může následovat odmítnutí výpovědi, nebo uvádění lživých informací. Ještě bych rozlišil u hospodářských trestných činů postavení svědka a poškozeného. Jak výše uvedeno, svědek může být mnohdy z důvodu komplikovanosti a provázanosti jednání účastníkem či

spolupachatelem, jelikož jako svědek musel na jeho jednání nějak dohlížet nebo se jej účastnit. Zatímco poškozený je osobou, které byla způsobena škoda. Poškozený tedy o jednání pachatele ve většině případů nevěděl, nebyl svědkem jeho jednání a mnohdy nemá o průběhu věci žádné informace. Tím se výslech svědka a poškozeného u hospodářských trestných činů liší. Určitě se necítí dobře při výslechu svědek, kterého se účastní obhájce obviněného. Obhájce chrání zájmy svého klienta a může i tak mít postavené své otázky, kterými může svědka uvést do rozpaků.

R4 – Zde je opět specifické postavení konkrétní osoby. Jsou případy, kdy osoby ochotně vypovídají před zahájením trestního stíhání. Po zahájení trestního stíhání občas ochota osob, resp. svědků, opadá a někdy tak odmítají s policejním orgánem spolupracovat. Důvody jsou zejména strach, popř. neochota se dále účastnit trestního řízení, ať již v rámci vyšetřování, příp. řízení před soudem. Výslech svědků před obhájcem není nijak zvlášť odlišný. Výslech může být však pro svědka nepříjemný z důvodu přítomnosti většího počtu osob, popř. jej můžou rozhodit doplňující otázky jednotlivých obhájců.

9) Dnes je možné provést výslech prostřednictvím videokonference, dokonce nemusíte být přítomen/a v žádné specifické místnosti, ani osoba vyslychaná nemusí být na určeném místě. Po vzájemné dohodě a zaslání linku se s dotyčným spojíte prostřednictvím programu Skype klidně od něj z domu. Připojit se může i obhájce ze své kanceláře. Máte s tímto způsobem výslechu zkušenost? Podstoupil/a jste v této oblasti nějaké školení?

R1 – Ano, tuto zkušenost mám a nepamatuji si, že bych někdy prošla nějakým specifickým důkladnějším školením. Rozhodně vím, na koho se obrátit, když budu potřebovat takový výslech realizovat a ano, skutečně jej můžu vést ze své kanceláře a všichni do virtuální konferenční místnosti vstoupí prostřednictvím linku.

R2 – Asi před 6 lety jsem tímto způsobem dělala výslech svědků v Ostravě, kolegové přivedli svědka, já u sebe měla obhájce a výslech se nahrál, poté se udělal přepis. Vše proběhlo bez problémů. V současné době probíhají videokonference za jiných podmínek, je nějaký rezervační systém, výslech se nahrává a protokoluje zároveň. Zkušenost s tím mám, ale pouze jako přísedící vyšetřovatel.

R3 – S videokonferencí nemám upřímně tolik zkušeností. Byl jsem na několika školeních, vím obecně, jak to technicky funguje a byla mi představen postup při výslechu

obviněného a poškozeného. Samotný výslech za pomoci videokonference jsem nevedl, ale byl jsem dvakrát přítomen jako přisedící.

R4 – Na výslechy prostřednictvím videokonference jsem byl ze strany policie proškolen. Domnívám se, že proškolení bylo dostačující pro využití v praxi. Výslechu jsem byl již několikrát přítomen, přičemž výslech jako takový jsem nevedl.

10) Mohl/a byste uvést konkrétní pozitiva této formy výslechu. Specifikujte případně ke konkrétním osobám.

R1 – Tak asi možnost setkání se s osobou, která je na kilometry vzdálená a ještě ze své kanceláře. Jednodušší možnost dohodnout si termín. Uvedeným osobám nevznikají prakticky náklady na dopravu. Mohou se cítit bezpečněji v místě bydliště nebo v práci.

R2 – Nevidím v tom žádné pozitivum. Možná že se ušetří za benzín či naftu.

R3 – Obecně ke všem osobám zúčastněným na trestním řízení, které jsou vyslýchány prostřednictvím videokonference, vidím výhodu v možnosti provedení výslechu na dálku v určený čas. Výslech provádí vyšetřovatel, který spis zpracovává a je ve věci orientovaný a ví, na co se má ptát. Může tak ihned reagovat na vzniklou nenadálou situaci a odstranit rozpory během výslechu. Za mě je to dobrý služebník právě pro hospodářské trestné činy a výslech osob v postavení zejména poškozeného nebo svědka, obecně pro výslech osob, u kterých lze předpokládat, že budou vypovídat, nebudou mít motivaci uvádět nepravdivé informace a budou plně spolupracovat.

R4 – Bohužel musím uvést, že pozitiva výslechu prostřednictvím videokonference dle mého názoru téměř nejsou. Snahou samozřejmě bylo urychlit jednotlivé výslechy a omezit provádět dožádání prostřednictvím jiných policejních orgánů. Důvod byl zřejmě taktéž ekonomický, avšak vzhledem k pořizovacím nákladům se domnívám, že investice se nikdy nemůže vrátit.

11) Mohl/a byste uvést konkrétní negativa této formy výslechu. Specifikujte případně ke konkrétním osobám.

R1 – Tak negativ osobně vidím dost. Prvně riziko přerušování videokonference, a to ať náhodné, tak úmyslné. To neovlivníte. Přerušování přístupu k videokonferenci obhájce, který bude logicky požadovat opakování úkonu. Nevědomost o tom, kdo všechno je výslechu přítomen. Kdo radí nebo klidně i vyhrožuje. Nemožnost nahlédnout do

poznámek vyslýchaného. Neosobní kontakt. Nemožnost sledovat reakce vyslýchaného, jeho mimiku, jeho nonverbální projevy jako ruce křížem, pocení rukou, zrychlené dýchání. Nepovažuji tento výslech za autentický.

R2 – Negativ je více. U běžných svědků je tato forma výslechu ještě přijatelná, ale u poškozeného či obviněného je důležitý osobní kontakt. Hlavně v praxi musím nějakým způsobem se svědkem – dítětem navázat kontakt už před výslechem, aby se mnou později komunikovalo, a to se přes kameru udělat nedá.

R3 – Nejsem si jist časovou úsporou vyslýchaných lidí a policistů. Lidé se stejně musí dostavit na policii, kde se nachází potřebné technické zázemí. Zde musí být stejně přítomen nějaký policista, který výslech technicky zajistí a je u osoby osobně přítomen. Rozdíl je jen v tom, že tento policista sám nevede výslech (provádění výslechu na dožádání), ale jen se dívá a poslouchá. Negativa vidím v absenci osobního kontaktu vyslýchané osoby s vyšetřovatelem. Hlavně u obviněných je ve většině tento osobní kontakt alfa a omega zdařilého výsledku. Nechci se tady věnovat technice, metodice a samotnému provádění výslechů, to by bylo na další popis, ale uzavřu to tím, že osobní kontakt mezi policistou a vyslýchaným nemůže žádné technické zařízení nahradit.

R4 – Na základě výše uvedeného negativa převažují. Jsem zastáncem klasické formy výslechu, tedy osobního kontaktu s osobou. Během videokonference nelze s osobou navázat osobní kontakt, nelze sledovat další faktory, jako řeč těla apod. Taktéž se domnívám, že osoba, zejména obviněný, je při výslechu prostřednictvím videokonference více sebejistý.

12) V jakém případě byste volil/a formu výslechu prostřednictvím videokonference?

R1 – Kdybych mohla, tak nikdy. Jinak pouze v případě podání vysvětlení, možná při výslechu obviněného, který by byl ve vězení. Případně v případě, že by osoba byla třeba v zahraničí.

R2 – Jak už jsem uvedla, pouze v případě běžného svědka, který není ve věci nijak stěžejní.

R3 – Jak je výše uvedeno, dokáží si představit výslech poškozeného nebo svědka. U jednoduchých trestných činů, kde obviněný spolupracuje, si dokáží představit i výslech obviněného. Ale zejména u nespolupracujícího obviněného bych upřednostnil osobní kontakt.

R4 – Výslech prostřednictvím videokonference bych volil pouze v případě poškozených, popř. u doplnění jednotlivých výslechů, kdy policejní orgán potřebuje doplnit pouze banální věci.

6.3 Vyhodnocení provedeného výzkumu

Jak již bylo uvedeno, praktická část bakalářské práce byla zpracována pomocí řízených rozhovorů s policisty, kteří se v rámci svého služebního zařazení zabývají vyšetřováním trestných činů a v rámci toho provádí výslechy osob různého procesního postavení. Rozhovory byly realizovány se čtyřmi policisty. Pro účely této práce byli osloveni ti policisté, kteří jsou služebně zařazeni na službě kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV) nebo v minulosti takovou činnost vykonávali. Již z úvodní otázky lze říci, že odpovídající policisté mají praktické zkušenosti neboť jsou ve služebním poměru již řadu let a to 14, 18, 21 a 23 let.

Rozhodujícím faktorem pro zjišťování přípravy, taktiky a forem výslechu u policistů, je jejich služební zařazení a především charakter trestných činů, pro něž je vedeno trestní řízení. Z tohoto důvodu byli vybráni policisté zabývající se hospodářskou a obecnou kriminalitou, a to jak v rámci městského ředitelství policie (okresní úroveň) tak také policisté zabývající se hospodářskou a obecnou kriminalitou v rámci krajského ředitelství policie (krajská úroveň).

Z druhé otázky je patrné, že základní principy výslechu jsou podobné jak u policistů působících na krajském ředitelství policie, tak u policistů působících na městských ředitelství policie. Stejně tak se základní principy neliší, ať už se jedná o výslechy v trestních věcech spadajících do obecné kriminality nebo hospodářské kriminality. Odlišnost vedení výslechů se pak odvíjí zejména podle míry závažnosti konkrétního trestného činu.

Věcná příslušnost krajských ředitelství policie vychází z § 17 tr. řádu, podle něhož se jedná o trestný čin, za který trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí trestní sazby nejméně 5 let nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest a to včetně trestných činů, které jsou zde taxativně vyjmenovány. Policisté z městského ředitelství se zabývají zbývajícími trestnými činy. Obecně lze říci, že do hospodářské kriminality náleží daňové delikty, podvody, zpronevěry či trestné činy proti měně. Obecná kriminalita zahrnuje především násilnou, mravnostní a drogovou kriminalitu.

Výslech po zahájení trestního stíhání je specifický především tím, že se jej mimo vyslýchané osoby účastní ještě jiné osoby. Zejména se jedná o přítomnost obhájce, který může určitým způsobem zasahovat do průběhu výslechu a v krajním případě i výslech značně narušit. Dále se mohou výslechu účastnit i další osoby, jako jsou rodiče či dětský psycholog v případě dětí mladších 15 – ti let a mladistvých, nebo zmocněnec a důvěrník poškozeného či znalec.

Příprava na výslech obviněného je velmi náročný proces, který se odvíjí od řady faktorů. Významným faktorem je doba, kdy se vyslýchající seznámí s trestním spisem. Zda k tomu došlo až ve fázi vyšetřování nebo jej vedl od samého začátku trestního řízení. Od toho se celá příprava odvíjí, neboť pro správné vedení výslechu je nutné mít spisový materiál detailně nastudovaný včetně všech důkazů, které lze při výslechu předložit vyslýchanému. Dále je nutné provést podrobnou lustraci obviněného v dostupných policejních informačních systémech, zda např. není veden v dalších trestních řízeních nebo zda udržuje styky s jinými kriminálně závadovými osobami. Příprava spočívá také ve vytvoření logických otázek, které jsou pro výslech stěžejní a určují jeho průběh. Časová náročnost přípravy je značně individuální, neboť závisí na výše uvedených faktorech a také na zkušenostech vyslýchajícího.

Komplikace, které mohou nastat při výslechu obviněného, se vyskytují poměrně často. Především k nim dochází při výslechu, jemuž je přítomen obhájce obviněného, který mnohdy obviněnému doporučí, aby využil svého práva a ve věci nevypovídat. Při přítomnosti obhájce si vyslýchající policista musí dávat pozor na vhodnou formulaci otázek, které pokládá obviněnému. Obviněný má také právo se s obhájcem radit v průběhu výslechu, avšak nikoliv o tom jak odpovědět na již položenou otázku. Obhájce má také právo pokládat otázky vyslýchajícímu, čímž může narušit plánovaný průběh výslechu a jeho taktiku. V této souvislosti je také třeba dát pozor na formulaci otázek obhájce, aby nebyly sugestivní nebo kapciózní. Důležitým faktorem je také to, že obviněný spolu se svým obhájcem je kompletně seznámen se spisovým materiálem včetně důkazů, které má policejní orgán proti němu k dispozici.

Příprava na výslech svědka je dle tvrzení respondentů na stejné úrovni obtížnosti, jako příprava na výslech obviněného. Krom výše uvedeného je u svědka žádoucí prověřit jeho vztah k obviněnému, který by mohl ohrozit věrohodnost výpovědi. U svědka je nutné odlišit, zda svědek je zároveň poškozeným, tudíž příprava na výslech poškozeného bude často náročnější. Specifickým aspektem výslechu svědka je bezesporu přítomnost

obhájce obviněného. Obhájce má za úkol chránit zájmy svého klienta a tak je svědek mnohdy vystaven otázkám, které mu mohou být nepříjemné. Svědek může být obhájcem rozhozen a ve své výpovědi uvádět informace, které nekorespondují s jeho předchozí výpovědí. Komplikace mohou nastat také v případě, že svědek dostane z trestního řízení strach a ve věci nebude chtít vypovídat, případně se k výslechu ani nedostaví. Poslední komplikací, která je doménou spíše hospodářské kriminality, je skutečnost, že si svědek v průběhu své výpovědi může uvědomit, že do jisté míry nese také odpovědnost za trestní jednání a na základě toho začne ve své výpovědi uvádět zkreslené a nepravdivé informace.

Autor práce se pokusil při výběru respondentů pro řízený rozhovor zohlednit, zda policista má nějakou zkušenost s výslechem za využití videokonferenčního zařízení. Tato forma výslechu je u dotazovaných policistů spíše okrajovou záležitostí, ale vzhledem ke stále častějšímu používání tohoto způsobu výslechu bylo žádoucí se na to při rozhovoru dotázat. Ze získaných odpovědí je zřejmé, že než je možné takový výslech provést, je nutné absolvovat odborné školení zaměřené na tuto problematiku. Podstatou takového školení je především technická stránka provedení tohoto druhu výslechu a prezentace modelových situací. Respondenti mají s videokonferencí již své zkušenosti, ale obecně lze říci, že upřednostňují a provádí výslech především běžným způsobem. Pokud se měli respondenti vyjádřit k pozitivním této formy výslechu, tak uvedli zejména ekonomické a časové výhody takového způsobu výslechu. Negativa souvisí zejména s technickou stránkou zajištění výslechu. Policisté se obávají především přerušování výslechu a následné stížnosti ze strany obhájce obviněného. Dále není průkazné, kdo na druhé straně výslechu sleduje či poslouchá, nebo radí a případně i vyhrožuje vyslychanému. Respondenti se také jednoznačně shodli, že osobní kontakt a pozorování reakcí vyslychaného není možné tímto způsobem výslechu docílit. Pokud by respondenti měli zvolit situaci, při které by tuto formu chtěli využít, zmínili výslech svědka, především poškozeného, případně doplňující výslech nebo výslech vězně. Pokud by se jednalo o stěžejní výslech, tak bez ohledu na procesní postavení by raději upřednostnili osobní kontakt s vyslychaným.

Závěrem je nutné dodat, že dotazovaní policisté přikládají přípravě výslechu značnou váhu a připravují se na každý výslech individuálně. Nejčastějšími výslechy jsou pro ně výslechy svědků a obviněných, které jsou svým procesním postavením odlišné, ale náročnost těchto výslechu je na podobné úrovni. Výslechy za využití videokonferenčního zařízení nejsou u dotazovaných preferovanou formou výslechu a

pokud to bude v konkrétním případě možné upřednostní raději běžnou formu výslechu, při kterém mohou navázat osobní kontakt s vyslychaným.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabýval výslechem, který je jedním z nejčastěji využívaných důkazních prostředků v trestním řízení. Cílem výslechu je získat pravdivé a relevantní informace, na základě nichž bude možné rozhodnout v trestním řízení. Výslech by měl být proveden odborně, s důrazem na zachování procesních práv a s ohledem na prevenci možných traumatizujících účinků u poškozených osob.

Cílem bakalářské práce bylo představit výslech jako jeden z nejdůležitějších nástrojů trestního řízení, jak v teoretické, tak i v praktické rovině. Z tohoto důvodu je práce rozdělena na teoretickou a praktickou část.

V počátku teoretické části práce bylo pro pochopení této problematiky důležité nejprve vysvětlit základní aspekty výslechu, tedy jeho podstatu, význam a účel v trestním řízení. Dále se práce věnuje přípravě a jednotlivých stádiím výslechu a současně jsou zde nastíněny základní taktické postupy.

Úvodní část práce je zakončena typickými výslechovými situacemi, které mohou při provádění výslechu nastat. Zásadní kapitola teoretické části je zaměřena na zákonné podmínky výslechu. V této souvislosti byl nejprve obecně zmíněn o institutu podání vysvětlení a následně podrobněji představen výslech svědka a obviněného s důrazem na jeho průběh, povinnosti a práva vyslychaných osob. Dále se autor v práci zabývá moderním způsobem provádění výslechu, a to za využití videokonferenčního zařízení. Smyslem této kapitoly bylo především upozornit na to, že taková forma výslechu je v praxi policejního orgánu využívána a uvést podmínky, za nichž lze takový výslech provádět. V závěru teoretické části byl popsán postup při dokumentaci výslechu, a to formou protokolace.

V praktické části práce se autor věnoval vlastnímu výzkumu, pro které byla zvolena kvalitativní metoda řízených rozhovorů. Rozhovory byly uskutečněny s vybranými policisty České republiky zařazenými ve službě kriminální policie a vyšetřování, kteří se výslechem v rámci své služební činnosti běžně setkávají. Smyslem rozhovorů bylo získat praktický pohled na provádění výslechu a zjistit, nakolik se liší od trestněprávní a kriminalistické teorie. Z získaných odpovědí vyplývá, že oslovení policisté přikládají problematice výslechu značnou váhu a snaží se tento úkon provádět co možná nejkompetentněji. Kromě zákonných podmínek, kterých jsou si policisté plně vědomi, je pro ně stěžejní příprava výslechu, bez které by si úspěšné zvládnutí výslechu

dokázali jen velmi těžko představit. Poměrně zajímavým zjištěním byl názor na využití videokonferenčního zařízení při výslechu, které policisté spíše odmítají s důrazem na osobní kontakt s vyslychaným raději upřednostňují standardní provádění výslechu. Empirické šetření lze uzavřít konstatováním, že teoretické požadavky na zákonný průběh výslechu se plně odráží při praktickém uplatňování tohoto důkazního prostředku.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- 1) FENYK Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.
- 2) HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4000-591.
- 3) KONDRÁD, Z.; NEMĚC, M; NOVOTNÝ, F. Vybrané otázky teorie a praxe výslechu, Praha 2008 ISBN 978-80-7251-294-2.
- 4) KURILOVSKÁ L., Kriminalistika. Bratislava: Akadémia Policajného zboru v Bratislave. 2017. ISBN 978-80-8054-724-0
- 5) MATIÁŠEK, J., SOUKUP, J., BÁRTA, B. Teorie a praxe výslechu. Praha: Ústav kriminalistiky právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 1970
- 6) MUSIL, J.; KONRÁD, Z; SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004, 606 s. ISBN 80-717-9878-9.
- 7) NĚMEC, M., Kriminalistická taktika pro policisty a studenty policejní studenty policejní akademie České republiky. Praha: ABOOK, 2017. ISBN 978-80-906974-0-9.
- 8) NĚMEC, M., Výslech a taktika jeho provádění ve speciální výslechové místnosti, Praha, 2003, ISBN 80-7251-141-6.
- 9) PJEŠČAK, Ján, BĚLKIN, Rafael Samuilovič a kolektiv. Kriminalistika II. Kriminalisticko-taktické metody odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti. Praha: FMV a Ústav kriminalistiky VŠ SNB 1984.
- 10) PORADA, V.; POLÁK, P. et al. Kriminalistika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 232 ISBN 978-80-7380-558-6.
- 11) PROTIVÍNSKÝ Miroslav, PRERAD Vladimír, MUSIL Jan. Taktika výslechu v přípravném řízení trestním. 2. přeprac. vyd. Praha: Stát. pedagog. nakl., 1987.
- 12) STRAUS, J., VAVERA F. Slovník kriminalistických pojmů a osobností. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 214 s. ISBN 978-80-7380-258-5.
- 13) STRAUS, Jirí a kol. Kriminalistická taktika. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, ISBN 978-80-7380-095-6
- 14) ŠÁMAL, P., Novotný, F., Růžička, M., Vondruška, F., Novotná, J. Přípravné řízení trestní. Praha: C. H. Beck, 2003, ISBN 8071797413.
- 15) ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

- 16) VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-807-4003-219.

Legislativní dokumenty

- 1) Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 9. dubna 1968, sp. Zn. 7 Tz 11/68
- 2) Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 459/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 459/2011 DZ.
- 3) Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.

Ostatní zdroje

- 1) KUČERA, Václav. Metodika Výslechu Prostřednictvím Videokonferenčního Zařízení v Trestním řízení. Vydání: druhé.
- 2) POL POINT, [online] [cit. 10. 1. 2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stredocesky-kraj-pol-point-kontaktni-misto-policie.aspx>.